Interreg
España - Portugal
Fondo Europeo de Desarrollo Regional
Fundo Europeu de Desenvolvimento Regional

UNIÓN EUROPEA
UNIÃO EUROPEIA

EIXO ATLÂNTICO
DO NOROESTE PENINSULAR

30 ANOS DO SISTEMA URBANO

30 ANOS

EIXO ATLÂNTICO

1992-2022

EIXO ATLÂNTICO
DO NOROESTE PENINSULAR

PORTADA: 2.º Premio. Mellor Obra Galega
LEONARDO RIAL OTERO (Cangas, 1953).
Sen título, 2008. Técnica mixta sobre papel / 117 x 91 cm
pertencente á VIII Bienal de Pintura do Eixo Atlántico

Editorial:
Eixo Atlántico do Noroeste Peninsular

Director: Xoán Vázquez Mao

Autor: Xoán Vázquez Mao

Coordinación: Chus Torres

Tradución:Globalingua Translatión, S.L

Maquetaxe: Antía Barba Mariño

Impresión:
Tórculo Comunicación Gráfica S.A.

Depósito legal:
VG 59-2022

ISBN:
Impreso: 978-989-9060-43-2
Dixital: 978-989-9060-44-9

Esta publicación foi cofinanciada polo Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional FEDER a través do programa Interreg V-A España-Portugal (POCTEP) 2014-2020. As opinións son de exclusiva responsabilidade do autor que as emite.

ÍNDICE

INTRODUCIÓN 04

HISTORIA 05

FITOS DE REFERENCIA 26

- Redes 28
  - RIET 29
  - Redes Europeas 34
- Infraestruturas 37
  - Viarias 37
  - Tren (Vigo-O Porto) 39
  - Tren, corredor do Atlántico 44
  - Porto seco de Monforte 47
  - Roaming 50
  - Camiño de Santiago 51

PROGRAMAS DE ACTUACIÓN 52

- Eixo do coñecemento 53
  - Estudos 53
  - Congresos 58
  - Axenda Urbana 62
  - Axencia de Ecoloxía 68
  - SIE 69
- Deportes sen fronteiras 72
  - Xogos 72
  - Torneos 80
- Construíndo a eurorrexión do futuro 83
  - Bienal de Pintura 83
  - Capital da Cultura 90
  - Educación 95
- Turismo
  - Dous países, un destino 100
    - Expocidades 101
    - Turismo de fronteiras 105
    - Guías 107

TECENDO O FUTURO 109

- Espazos urbanos do Eixo Atlántico 110
- Comunicación. Eixo en Aberto 114
  - Web e Twitter 114
  - Programas de radio e televisión 115
  - Campañas de promoción de publicacións 117
  - Seminarios de formación para xornalistas 119
  - Foros 121
- Medallas do Eixo 126
  - Internacionalización 131
- A arte no Eixo Atlántico 136
  - Gravado 136
  - Cómic 137
  - Carteis 138
  - Pintura 141
  - Escultura 145
- Publicacións senlleiras 149

PROGRAMAS QUE NON TIVERON CONTINUIDADE 150

ESTRUTURA 156

Introdución

O Eixo Atlántico do Noroeste Peninsular configura o sistema urbano da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal. Creado o 28 de setembro de 1992 mediante o Tratado constitutivo de Viana do Castelo, baixo a presidencia do presidente da República de Portugal Dr. Mário Soares, constitúe tres décadas despois o único sistema urbano transfronteirizo organizado en toda a Unión Europea.

Historia

Corrían os primeiros anos 90 e en Europa había líderes. E, entre eles, un érao de Europa: Jacques Delors. Felipe González, François Miterrand, Helmuth Kohl, Mário Soares... e así ata un longo e dificilmente repetible elenco. Todos eles europeístas convencidos. Nin sequera á menos europeísta de todos, Margaret Thatcher, a quen ninguén podía negar os seus dotes de liderado, se lle ocorrería xogar cun referendo sobre a saída do Reino Unido da Unión. O dito… eran outros tempos. E nese contexto, Jacques Delors, o máis convencidamente europeísta de todos e daquela presidente da Comisión Europea, lanza unha batería de medidas estratéxicas para construír unha Europa sólida e solidaria que creza sobre a base dos dereitos sociais, do respecto do medio ambiente e da aposta pola innovación. Son os tempos do famoso mantra «crecemento, competitividade e emprego». E tamén do documento Europa 2000, que recollía unha proposta para unha nova ordenación do territorio europeo en que aparecían por vez primeira vez figuras como as eurorrexións.

Neste contexto, Fernando Gomes, alcalde do Porto, lanza a idea de crear unha asociación transfronteiriza de cidades entre Galicia e o Norte de Portugal que co tempo acabe configurándose como o sistema urbano da eurorrexión nacente.

Dr. Mário Soares, presidente da República de Portugal na constitución do Eixo Atlántico. Viana do Castelo, 1992

Asemblea Xeral no Concello do Porto con motivo da proclamación do Porto como Patrimonio da Humanidade. 1997

E así, o 28 de setembro de 1992, asínase en Viana do Castelo o tratado constitutivo, co padroádego do Dr. Mário Soares, presidente da República de Portugal. Neste contexto, dúas figuras foron determinantes para o bo desenvolvemento do proxecto: Luís Braga da Cruz, daquela presidente da CCDR-N, e Manuel Fraga Iribarne, presidente da Xunta de Galicia, que viron con claridade e xenerosidade un proxecto no que crían firmemente.

En 1995, durante o primeiro mandato de Manuel Pérez, alcalde de Vigo, como presidente do Eixo Atlántico e de Fernando Gomes, alcalde do Porto, como vicepresidente, deséñanse as liñas que han configurar o Eixo Atlántico no futuro: achegar o Eixo á cidadanía mediante programas culturais e deportivos, con especial vocación cara aos segmentos máis novos da sociedade; abrir o debate á sociedade; e convertelo progresivamente nun think tank de coñecemento consagrado ás cuestións ligadas ao desenvolvemento local e rexional e á cooperación transfronteiriza. E, xaora, orientado á construción dun lobby en Europa que permita incidir na configuración das políticas de cooperación, nun momento en que Jacques Delors lidera un proxecto de construción europea participativo e ilusionante.

Así nacen os Xogos do Eixo Atlántico (os cales na súa última edición, en 2019, alcanzaron os 1800 participantes), a Bienal de Pintura ou o Premio de Narrativa. Normalízanse as reunións de alcaldes e créanse as Comisións Delegadas temáticas, integradas polos concelleiros de área de todos os municipios asociados. Realízase o primeiro Estudo Estratéxico do Eixo Atlántico, que dirixe o profesor António Figueredo, da Universidade do Porto, e que se debate no primeiro congreso do Eixo Atlántico, organizado en Vigo en 1996 coa participación de máis de 400 dirixentes sociais, políticos, económicos e académicos da eurorrexión. Por primeira vez en Europa, unha eurorrexión ten unha folla de ruta para a próxima década, realizada con rigor e debatida coa sociedade, nun exemplo claro e anticipativo do que a Comisión Europea definirá anos máis tarde como «gobernanza».

Primeiro Congreso do Eixo Atlántico. Vigo, 1996

Os alcaldes de Vigo e do Porto, presidente e vicepresidente do Eixo Atlántico, Manuel Pérez e Fernando Gomes, co presidente do Parlamento Europeo, José Maria Gil Robles. Bruxelas, 1998

Presentación do Eixo Atlántico en Bruxelas, co director xeral de Política Rexional Eneko Landaburu. 1998

O congreso de debate das propostas coa sociedade reúne en Vigo a dirixentes de todos os ámbitos da eurorrexión, e é inaugurado polo daquela ministro e posteriormente presidente do Goberno español, Mariano Rajoy. A clausura corre a cargo do presidente da Xunta de Galicia, Manuel Fraga. É neste congreso onde se crean e conceden por primeira vez as medallas do Eixo Atlántico, coas que se recoñece aquelas persoas ou institucións que realizan un traballo relevante en prol da cooperación e da construción da eurorrexión.

Durante o desenvolvemento do Estudo Estratéxico xorde un importante número de estudos e publicacións, que se han continuar no tempo, e que converteron o Eixo Atlántico na organización europea (e probablemente mundial) con maior volume de estudos, informes e publicacións en materia de cooperación transfronteiriza, con máis de 150 publicacións ata o día de hoxe. Nesta primeira etapa prodúcense algúns dos fitos que han marcar positivamente o devir do Eixo Atlántico nos anos vindeiros. A sintonía persoal entre Fernando Gomes e Manuel Pérez xera unha filosofía baseada no concepto de cidades competidoras por natureza, que cooperan por vontade política. Esta filosofía e a súa carismática xestión comportaron que fose o único presidente do Eixo reelecto nos 25 anos de vida da organización.

Fernando Gomes, presidente do EA co presidente do Goberno español, Felipe González. Madrid, 1994

Fernando Gomes, presidente do EA co primeiro ministro de Portugal, Cavaco Silva. Lisboa, 1994

É tamén nesta época cando o Eixo toma partido en favor das candidaturas de Guimarães e da Muralla de Lugo a Patrimonio da Humanidade, felizmente aprobadas, co argumento de que o que beneficia a un, beneficia a todos os que constituímos o sistema urbano da eurorrexión. Actos políticos de apoio a ambas as dúas candidaturas teñen lugar en Guimarães e en Lugo. Anos máis tarde repetirase o apoio nas candidaturas da Torre de Hércules na Coruña, do Bom Jesus en Braga e da Ribeira Sacra en Lugo.

Finalmente neste período, grazas á xestión política de Fernando Gomes co Goberno de António Guterres, finalízase a conexión da autoestrada do Atlántico coa A3 en Valença, co que se conectan por vez primeira Lisboa e A Coruña por autoestrada, no que constitúe o primeiro grande éxito político do Eixo Atlántico e o primeiro gran referente de cohesión territorial na eurorrexión. Máis tarde virían novas conexións na eurorrexión, concretamente entre Chaves e Verín, nunha conexión que une a provincia de Ourense e Lisboa por unha autoestrada interior.

Os anos posteriores reforzan o diálogo cos dirixentes gobernamentais de ambos os países. Unha vez conseguida a finalización da conexión por autoestrada entre Portugal e Galicia, o Eixo Atlántico céntrase no que xa irá para sempre indisociablemente unido ao nome do Eixo Atlántico: a defensa da modernización ferroviaria da liña Lisboa-A Coruña. Son os tempos da alta velocidade. É máis, son os tempos en que non existía máis opción que a alta velocidade. O Goberno portugués traballa a opción da T deitada, cun eixe vertical entre Lisboa e Vigo (ampliable ao chegar o AVE español, que inicialmente estaba proposto realizar en L, con entrada ata Vigo polo Miño e subida ata Ferrol) e unha saída transversal desde O Porto ata Salamanca e, desde alí, a Madrid, Barcelona e Francia, seguindo o futuro esquema da alta velocidade española.

A conexión internacional, chamada O Porto-Vigo naquel momento, deséñase en formato AVE/TGV entre Braga e Vigo. Namentres nada avanza do lado español, a pesar das numerosas promesas contidas no Plan Galicia —co que se intenta paliar a incompetencia que causou o desastre do Prestige—, o Goberno portugués desbloquea o proceso, en cumprimento do acordo ao que chega a Comisión Executiva do Eixo Atlántico co primeiro ministro António Guterres, con quen mantén unha reunión en Braga. É o comezo da estratexia ferroviaria do Eixo Atlántico, que ocupou os últimos 20 anos.

Pero como hai vida máis alá do tren, e este non pode entenderse sen unha visión global do territorio, elabórase o mapa das infraestruturas, documento que recolle todas as necesidades da eurorrexión para o seu desenvolvemento. É a primeira vez en Europa que todos os alcaldes elaboran, cunha participación moi activa, un documento conxunto no que reivindicando o de todos, reivindican o de cada un. Os localismos parecen relegados ao baúl da historia, do cal anos máis tarde, infelizmente, volverán saír.

O mapa de infraestruturas do Eixo Atlántico inicia un percorrido que o leva desde os despachos dos gobernos nacionais ata o do comisario Barnier, na Comisión Europea, pasando pola presidencia da Xunta de Galicia e da CCDR-N (a Comisión de Coordinación e Desenvolvemento Rexional do Norte de Portugal), o que o converte nun documento de referencia na planificación das infraestruturas e, por conseguinte, na ordenación do territorio para todos os gobernos implicados. Pero, ademais, convértese nun referente tamén en materia de gobernanza e de formulacións solidarias con visión de territorio por parte dos alcaldes asociados no Eixo Atlántico.

Reunión da Comisión Executiva do EA con António Guterres, o primeiro ministro de Portugal. Braga, 2001

Esta época caracterízase por un forte impulso á investigación do territorio aplicada ao desenvolvemento da eurorrexión e á planificación para o uso eficiente dos fondos europeos do período 2000-2007. Deste xeito, elabóranse os Segundos Estudos Estratéxicos, que se concretan nunha folla de ruta de grande importancia para as municipalidades: a primeira Axenda estratéxica do Eixo Atlántico, subtitulada «7 ideas para 7 anos decisivos». Dirixida polo profesor da Universidade de Vigo Luís Domínguez, reúne un extraordinario think tank con algunhas das máis respectadas personalidades da eurorrexión: Fernando González Laxe (ex-presidente da Xunta de Galicia), Arlindo Cunha, Luís Braga da Cruz e Luís Valente de Oliveira (todos ex-ministros de diferentes gobernos portugueses) configuran este think tank. O documento é debatido nun congreso que novamente reúne máis de 500 dirixentes sociais, económicos, políticos, académicos e culturais da eurorrexión, neste caso en Ourense, no ano 2005.

Manuel Cabezas (presidente do Eixo Atlántico) e Rui Rio (vicepresidente) co comisario europeo Michael Barnier. Bruxelas, 2002

Manuel Cabezas (presidente do EA) e Xoan Vázquez Mao (secretario xeral) coa vicepresidenta da Comisión Europea Loyola de Palacio. Bruxelas, 2001

Samuele Furfari, conselleiro do director xeral de Enerxía da DX de Enerxía da Comisión Europea no Seminario de Enerxía RETALER.
Viana do Castelo, 2010

Veronica Gaffey, comisionada da comisaria da DX Rexio da Comisión Europea na súa visita á comisaría conxunta España-Portugal, en Tui/Valença do Minho, para a avaliación do impacto da cooperación no territorio, organizada polo Eixo Atlántico. Tui, 2015

Asemblea Xeral 2015, A Coruña

Asemblea Xeral 2018, Maia

Outro elemento de grande importancia na historia da eurorrexión é a elaboración conxunta, en rede, da Axenda 21 por parte dos municipios do Eixo en colaboración coa CCDR-N e coa Xunta de Galicia. É un proceso longo e complicado, pero moi innovador, e que cambia o concepto medioambiental nas cidades asociadas, introducindo o concepto da sostibilidade como unha visión máis ampla e estratéxica. Innovador porque, unha vez máis por primeira vez en Europa, se desenvolve un proceso de elaboración e implementación da Axenda 21 en rede e con carácter transfronteirizo. Pero tamén porque se aplica un modelo orientado á planificación urbanística, á planificación estratéxica e ao desenvolvemento de instrumentos clave como os plans de mobilidade sostible. Froito deste proceso nace a Axencia de Ecoloxía Urbana do Eixo Atlántico (Eixoecologia), que continúa desenvolvendo servizos de consultoría ambiental para os municipios asociados.

Os cambios políticos que se producen en ambos os países obrigan a retomar constantemente a defensa da comunicación ferroviaria. Son anos de constantes cambios no mundo. O 11-S, o ataque ás Torres Xemelgas de Nova York e ao Pentágono en 2001 e as súas consecuencias inmediatas (a segunda guerra do Golfo, Iraq e Afganistán) cambian o mundo e a xeopolítica tal e como a coñecéramos. A entrada en vigor do euro reforza o concepto político de Europa, coincidindo coa entrada no novo século. O atentado terrorista de carácter xihadista que asola Madrid en 2004 inaugura unha nova época de atentados indiscriminados contra a poboación civil que alterarán radicalmente os esquemas de seguridade internos en Europa, poñendo en risco os avances realizados en materia de libre circulación no marco de Schengen.

Outro grave problema leva tempo latexando e está próximo a estoupar: mentres o Eixo Atlántico prepara as súas cidades para un futuro pluscuamperfecto, fomentando a innovación, a cultura, o desenvolvemento rexional e local, a política urbana, a sostibilidade e a investigación, como elementos dun desenvolvemento local e urbano, harmónico e solidario, unha brutal crise económica cuxa orixe se sitúa nas políticas de desregularización económica impulsadas por Reagan nos distantes anos 90, e que leva máis de 25 anos latente baixo terra, empeza a aflorar, ata precipitarse nun estalido brutal que afunde o primeiro mundo na súa maior crise desde o crack do 29 no século pasado.

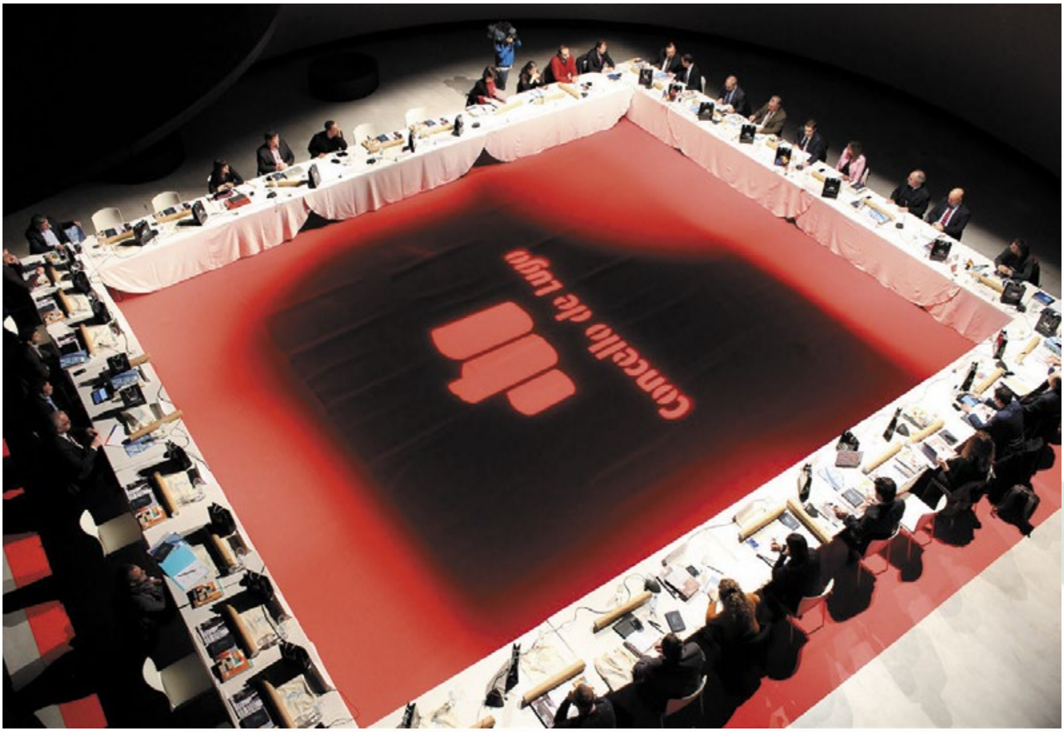

Asemblea Xeral 2017, Lugo

España e Portugal, en primeira liña do tsunami, son dous dos países máis afectados e que se ven obrigados a tomar as medidas máis drásticas, recortando de forma radical o seu orzamento público. As primeiras vítimas da crise son as políticas sociais e os concellos. Ante esta situación, sen apenas marxe de tempo de resposta, o Eixo Atlántico debe reorientar toda a súa estratexia, adaptarse a unha economía de guerra e centrarse na saída da crise, tanto no tocante ás cidades como á eurorrexión, e en crear cortalumes, é dicir, mecanismos que reforcen as cidades para previr situacións análogas no futuro. A fórmula máxica é precisamente o traballo en rede e a cooperación: xuntos para sermos máis fortes.

A parte positiva é que a crise permite testar a fortaleza estrutural do Eixo Atlántico, que —en medio dun tsunami que leva por diante boa parte das estruturas de arquitectura estratéxica existentes— non só sobrevive, senón que se adapta á nova situación, e mesmo medra en número de membros, sen renunciar ao seu ADN: as políticas sociais, culturais, deportivas e a investigación aplicada sobre o territorio.

O Eixo Atlántico sobrevive á crise, mais aproveita os momentos duros para reflexionar, aprender dos erros cometidos e reinventarse para adecuarse a unha Europa distinta daquela que impulsou o seu nacemento, a un mundo distinto daquel en que desenvolveu a súa infancia e a un futuro que xa se converteu de golpe no presente. Por explicalo dunha forma gráfica, debemos acudir a aquel graffiti que alguén debuxou nunha parede de Bogotá e que deu a coñecer o gran poeta uruguaio Mario Benedetti: «Agora que sabiamos as respostas, cámbiannos as preguntas».

A primeira táctica é favorecer a ampliación. Moitas cidades medraron durante a crise e convertéronse en membros do sistema urbano. Canto máis dura é a tormenta, máis barcos buscan o acubillo do porto seguro. E así, as cidades emerxentes buscan a cobertura do Eixo para protexérense e reforzárense nun novo medio ao que están a acceder en medio da crise. A ampliación do Eixo péchase con 39 asociados, o que significa que en 15 anos duplicou o seu número de integrantes desde os 13 iniciais. O proxecto é cada vez máis sólido e viable.

Asemblea Xeral 2019, O Barco de Valdeorras

O presidente do EA, Xosé Antonio Sánchez Bugallo, co comisario europeo Johannes Hans. Bruxelas, 2010

Pero tamén cómpre cambiar os conceptos. Xa non podemos falar de infraestruturas, senón de transportes. E non podemos falar de transportes sen falarmos de política marítima. Como non podemos falar de turismo sen falarmos de sostibilidade, de conservación do patrimonio e da natureza e, por suposto, de cultura. Nin de progreso sen emprego, nin de emprego sen competitividade, nin de competitividade e crecemento sen I+D e sen innovación.

Esta é a nova ecuación poscrise, e nela púxose a traballar o Eixo Atlántico en canto comprobamos a dimensión e as consecuencias desa crise. Porque da crise pódese saír, pero só cando es o máis forte. E o sistema urbano do Eixo Atlántico tiña condicións e vontade de ser o máis forte. Co reforzo que en todos os ámbitos supuxo a ampliación, o Eixo Atlántico acometeu unha tripla estratexia.

Dunha banda, o reforzo interior sobre a base dunhas ideas forza moi concretas:

1. As conexións ferroviarias tanto de pasaxeiros como de mercancías.

2. O pulo ao Camiño Portugués de Santiago.

3. O pulo ao que constitúe o noso ADN colectivo e que reforza a xeración de masa crítica, auténtica columna vertebral da cooperación e do desenvolvemento económico: a cultura, o deporte, a educación e a formación seguen constituíndo o 50 % da programación do Eixo.

4. A mellora das condicións de vida das poboacións de fronteira, impulsando a creación de recursos conxuntos de saúde ou a coordinación dos existentes para evitar o seu peche por falta de recursos e de poboación. O establecemento de transporte interurbano transfronteirizo ou a creación de estruturas conxuntas de seguridade. Para desenvolver estas políticas créase unha estrutura que busca servir de laboratorio para todo o territorio. E así nace, no seo do Eixo Atlántico, a eurocidade Chaves-Verín, que é xa un referente en toda Europa, recoñecida pola Comisión Europea co premio REGIO AWARDS, outorgado en 2015.

É tamén neste contexto no que o Eixo Atlántico promove unha campaña a nivel europeo, en colaboración coas organizacións de consumidores española (OCU) e portuguesa (DECO), á que se suman máis de 10 países nunha primeira fase e que recolle máis de 117 000 sinaturas nun mes na plataforma Change.org, en apoio da posición do Parlamento Europeo e da Comisión Europea para a desaparición do roaming telefónico, á que, incomprensiblemente, se opón o Consello, máis preocupado polos intereses das operadoras que polos da cidadanía. A campaña finaliza ao asinarse o acordo polo que se lle pon data de caducidade ao roaming en Europa, en xuño de 2017 e, xa que logo, conséguese unha vitoria histórica de dimensión europea.

Cartel da campaña europea Zero Roaming, posta en marcha polo Eixo Atlántico en colaboración coas principais asociacións de consumidores de Europa. 2015

Primeiro programa de radio conxunto entre unha emisora galega e outra portuguesa. (Ser de Vigo e Rádio Clube do Minho de Braga). Guimarães, 2009

Para poder levar a cabo todas estas accións, traballase na creación e vertebración de redes europeas. O traballo comeza coa imprescindible organización da fronteira hispano-portuguesa, onde existían numerosas organizacións que traballaban de forma descoordinada. En 2009 o Eixo Atlántico convoca en Guimarães a Primeira Conferencia da Fronteira Ibérica, á que asisten máis de 200 persoas de todas as organizacións que traballan nos territorios de fronteira, e que nin sequera se coñecen entre si. O encontro é presidido conxuntamente polo ministro portugués Nunes Correia e a ministra española Elena Salgado. Como resultado desta conferencia nace a RIET (Rede Ibérica de Entidades Transfronteirizas) que, máis dunha década despois, continúa representando os intereses das poboacións de fronteira desde a tripla vertente dos seus socios: redes de cidades, universidades e organizacións empresariais.

Unha vez constituída a RIET, avánzase na creación de estruturas europeas que lles permitan ás redes de cooperación falar cunha voz única en Bruxelas e defender os intereses das cidades e da cidadanía que vive en territorios de fronteira. Transportes, política rexional e, sobre todo, mercado interior son os ámbitos prioritarios de diálogo en Bruxelas. En 2010 créase en Santiago de Compostela a Conferencia Europea de Redes de Cidades Transfronteirizas e Interrexionais, cuxo primeiro presidente é Xosé Antonio Sánchez Bugallo, alcalde de Santiago e presidente do Eixo Atlántico. Bugallo inicia unha intensa rolda de contactos en Bruxelas para situar o lobby de fronteira dentro da discusión dos novos fondos comunitarios, o que se consegue con éxito ao seren os fondos de cooperación dos poucos que non sofren recortes no orzamento comunitario. Tamén experimenta un novo impulso coa convocatoria do Primeiro Congreso Europeo de Fronteiras, que ten lugar na Coruña en 2012 e que inaugura por videoconferencia o presidente da Comisión Europea, Durão Barroso. A presidencia da Conferencia das Cidades do Arco Atlántico, asumida primeiro por Sánchez Bugallo, posteriormente por Carlos Negreira e actualmente por José Maria Costa, ou a presidencia da delegación portuguesa no Comité das Rexións, que ostenta así mesmo José Maria Costa, marcou unha década de liderado de dirixentes do Eixo Atlántico nas estruturas europeas, algo que nunca antes acontecera e que permitiu un intercambio privilexiado coas institucións europeas; mais tamén permitiu constatar o éxito da estratexia deseñada polo Eixo Atlántico.

Acto en Bruxelas do EA co presidente da Comisión Europea, Durão Barroso, e dirixentes dos Gobernos de Portugal e Galicia. 2009

O secretario de Estado portugués Paulo Campos. Viana do Castelo, 2011

Por último, impúlsase a creación de plataformas e recursos mediáticos conxuntos. En 2006 o Eixo Atlántico promove a produción dun documental sobre a eurorrexión dirixido por Manuel Campo Vidal, presidente da Academia da Televisión en España. A serie constitúe non só un documento histórico de primeira orde, senón tamén unha auténtica enciclopedia audiovisual da eurorrexión e da cooperación. A RTP e a TVG emiten os capítulos que constitúen a serie documental, tanto nas cadeas nacionais como nas internacionais, e espertan un grande interese nos países latinoamericanos.

Entrevista da BBC ao secretario xeral do Eixo Atlántico polas peaxes nas SCUT. Porto, 2012

Os Reis de España e o presidente da República de Portugal presiden a clausura da Asemblea Xeral do Eixo Atlántico. A Coruña, 2015.

Foto de familia dos alcaldes do Eixo Atlántico cos Reis de España, o presidente da República de Portugal, o presidente da Xunta de Galicia e membros dos Gobernos de España e Portugal. A Coruña, 2015.

EIXO ATLÂNTICO
DO NOROESTE PENINSULAR
Clausura da XXIII
da XXIII

O presidente da Xunta de Galicia (Alberto Núñez Feijoo) e o secretario xeral do Eixo Atlántico (Xoan V. Mao) co presidente da Comisión Europea Durão Barroso. Bruxelas, 2009

En 2009 o segundo Goberno de José Sócrates, xa inmerso nunha crise que non acaba de recoñecer, igual que o seu homólogo español José Luis Rodríguez Zapatero, vese obrigado a implantar peaxes nas denominadas SCUT (autovías sen custo para o usuario), que funcionaban de balde mediante o denominado peaxe en sombra. O sistema de pago que deseña o daquela secretario de Estado de Obras Públicas, Paulo Campos, é tan desafortunado e complexo que provoca a fuxida do turismo español, non polo feito de ter que pagar a peaxe, senón pola imposibilidade material de facelo. O impacto no Norte de Portugal, primeiro territorio onde se implanta a medida, é brutal: unha caída do 40 % do sector servizos no primeiro ano de implantación da medida. O Eixo Atlántico, a instancias do alcalde de Viana de Castelo, que lidera a oposición á medida, asume o liderado do movemento de oposición, ao que se suman as organizacións empresariais, a Xunta de Galicia, e mesmo a CCDR-N, dentro das limitacións que supón a súa dependencia orgánica do goberno que implantou a medida. Dous anos despois, o Goberno portugués acepta a proposta do Eixo Atlántico para aplicar a Directiva europea sobre a interoperabilidade de sistemas de pago de peaxes, que ningún país europeo aplicara na década transcorrida desde a súa aprobación. E así se verifica no Cume Ibérico, co que se soluciona o problema das peaxes e este pasa a ser o primeiro territorio europeo que implanta a devandita interoperabilidade.

X. VÁZQUEZ MAO
J. PALMA ANDRÉS
R. BALEIRAS
A. T. LEHMAN
Regions and cities

O presidente, o vicepresidente e o secretario xeral do Eixo Atlántico (Ricardo Rio, Alfredo García e Xoan Vázquez Mao, respectivamente) recibidos en Lisboa polo presidente da República, Marcelo Revelo de Sousa. 2016.

Esta batalla nunca sería gañada sen a estreita e permanente implicación dos medios de comunicación. Se un país non se constrúe sen medios de comunicación libres, unha eurorrexión non se estruturará socialmente ata que non existan mecanismos para termos acceso á mesma información, libre e veraz, eliminando o último efecto fronteira. En consecuencia, deséñase unha estratexia de comunicación tendente a normalizar a información en toda a eurorrexión, ampliando o que ata o momento era exclusivamente o eixe fundacional Vigo-Porto. Así se inicia un proceso de formación e información dos xornalistas que desenvolven o seu labor neste eido, levado a cabo en colaboración coa Comisión Europea e co Parlamento Europeo. Asemade, ponse en marcha o primeiro programa de radio e televisión transfronteirizo, inicialmente con Localia Vigo/Radio Vigo e Minho TV e, actualmente, con Televigo, Radio Vigo e Antena Minho de Braga, como resultado da experiencia piloto desenvolvida no congreso da fronteira ao que nos referiamos antes.

Coas guías de turismo da eurorrexión, que edita o Eixo Atlántico, desenvólvese unha campaña de difusión que en 2016 permitiu distribuír 45 000 exemplares nun día, en colaboración con 7 grupos mediáticos.

E así chegamos ao 25 aniversario, co acto que representa un punto de inflexión na vida do Eixo Atlántico, e tamén da cooperación: en 2015, ano en que se conmemoraron os 25 anos da cooperación en Europa desde que se creou o primeiro programa Interreg, os xefes de Estado dos dous países, o rei Felipe VI e o presidente Cavaco Silva, presiden conxuntamente a Asemblea Xeral do Eixo Atlántico, na Coruña, e entregan as Medallas de Ouro da entidade. Por primeira vez na historia das fronteiras europeas, dous xefes dos respectivos Estados presiden conxuntamente un acto de cooperación transfronteiriza.

É neste marco no que se encadra o futuro inmediato do Eixo Atlántico, que en 2017 debateu cos seus membros e coa sociedade da eurorrexión un novo documento estratéxico que recolle as políticas que se pretende desenvolver durante a próxima década para reforzar o desenvolvemento local, a democracia a través da gobernanza e da transparencia e o fortalecemento da sociedade civil e das súas institucións de proximidade, as municipalidades, para previr situacións como as vividas nos seis anos precedentes: a Axenda Urbana do Eixo Atlántico, primeira axenda urbana transfronteiriza europea.

Primeira axenda urbana transfronteiriza europea, axenda urbana que continuou o seu desenvolvemento a través de documentos coma o Plan de mobilidade urbana sostible realizado no ano 2019, o Plan de sostibilidade urbana ou o Mapa de cohesión elaborados no ano 2020, ou a transferencia da Axenda urbana a países de fóra da Unión Europea no contexto dun proceso de internacionalización do que falamos noutros capítulos desta publicación.

Non obstante, xa nada volverá ser igual despois da pandemia que estalou a principios do 2020 e que nos condicionou durante este ano e o 2021. Unha situación non prevista que afecta ás cidades e ás súas estruturas, pero á que demostramos estar en condicións de dar resposta na medida das nosas posibilidades, precisamente grazas a acometer o proceso de elaboración da axenda urbana. Así, no 2020, unha vez finalizado o confinamento domiciliario, o Eixo Atlántico lanza unha iniciativa pioneira: a Conferencia de alcaldes de Pontevedra, na que se xunta nun contexto físico de máxima seguridade aos alcaldes das cidades do Eixo Atlántico xunto cun grupo de expertos de alto nivel, nunha conferencia na que se analizan as estratexias e medidas que se desenvolverán non só para saír da crise provocada pola pandemia, senón tamén para construír cidades resilientes ante futuras crises. Así chegamos a este ano 2022, no que o Eixo Atlántico cumpre 30 anos como sistema urbano transfronteirizo organizado, e é o único que existe como tal na Unión Europea. Esta conmemoración tamén marca o punto de inflexión na transformación da estratexia do Eixo Atlántico, que asume unha nova función como consecuencia do desenvolvemento da axenda urbana: a transición do antigo modelo de cooperación ao novo concepto de desenvolvemento local conxunto.

Intervención do secretario xeral do EA no Seminario Internacional Interreg. Espazo Atlántico. Poitiers (Francia), 2004

O primeiro ministro de Portugal, António Costa, en Braga para presidir o congreso que conmemorou os 25 anos do Eixo Atlántico. 2017

Conferencia de alcaldes Pontevedra, 2020

Fitos de refencia

Na súa faceta de lobby, o Eixo Atlántico converteuse na voz da eurorrexión e na institución de referencia na defensa dos seus intereses comúns. Isto visualizouse claramente en conflitos como os xerados polas peaxes en Portugal, polo intento de desaparición da conexión ferroviaria entre O Porto e Vigo, ou simplemente na defensa das redes ferroviarias de mercancías, nas infraestruturas, nos investimentos públicos ou nas políticas europeas e na subseguinte adscrición de fondos para financialas.

Redes

No ano 2009, o Eixo Atlántico convoca a primeira conferencia da fronteira hispanoportuguesa, que se celebra en Guimarães. Por primeira vez, as organizacións existentes e as entidades que están procurando asociarse para cooperar, atópanse cara a cara, coñécense e comparten ideas. Nese mesmo ano, créase a RIET, Rede Ibérica de Entidades Transfronteirizas, unha rede integrada por asociacións de concellos, eurocidades, redes de universidades e entidades empresariais de toda a fronteira lusoespañola.

No ámbito europeo, o Eixo Atlántico impulsa a creación da EUROMOT e, posteriormente, da CECICN, redes europeas de entidades de cooperación transfronteirizas e territoriais. Porén, a nivel europeo aínda existen barreiras máis fortes por derrubar, especialmente aquelas derivadas de modelos administrativos e culturais moi diferentes.

Ningún dos dous proxectos se consolidou, a pesar de que a CECICN chegou a celebrar o primeiro congreso europeo de fronteiras na Coruña en 2012 e a editar unha publicación coas reflexións e contribucións dos participantes, procedentes de todas as fronteiras de Europa. Actualmente, a rede C4C constitúe unha plataforma sureuropea (Cidades Atlánticas, Foro Adriático e Xónico, Eixo Atlántico e as Cidades do Mediterráneo ou Med Cities) para desenvolver proxectos conxuntos e defender os intereses das fronteiras do sur de Europa ante a Comisión Europea.

Riet:

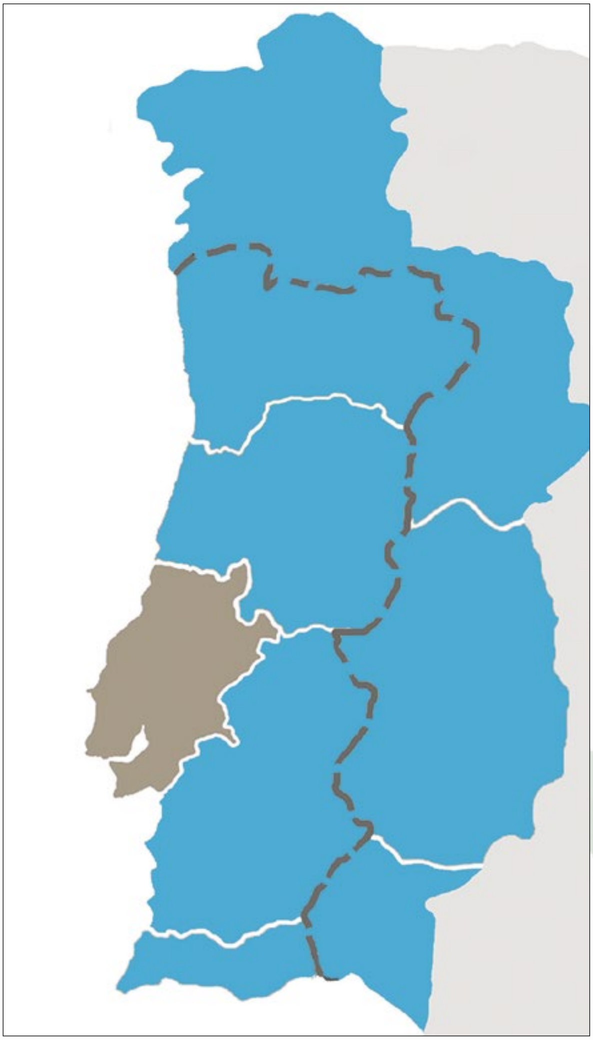

Área territorial que abrangue a RIET

Rolda de prensa da ministra española Elena Salgado e do ministro portugués Nunes Correia no congreso sobre «Cooperación de 2.ª Xeración». Guimarães, 2009

Constitución da Rede Ibérica de Entidades Transfronteirizas (RIET). Cáceres, 2009.

Asambleas RIET

Fundão, 2018

Cáceres, 2019

O secretario de Estado de Política Territorial, José Ignacio Sánchez Amor, intervén na Asemblea Xeral da RIET. Cáceres, 2019

Secretario xeral do EA e presidente de City Twins co ex-primeiro ministro de Francia, Pierre Mauroy, na sinatura do acordo constitutivo de Euromot. Lille (Francia), 2008

CONSTITUCIÓN DA CECICN. SANTIAGO DE COMPOSTELA 2010.

PRESENTACIÓN DA CECICN. BRUXELAS 2010.

Mercedes Bresso, presidenta do Comité das Rexións, co presidente do EA, Xosé Antonio Sánchez Bugallo. Bruxelas, 2010

Redes Europeas

WEAVING THE FUTURE

PRIMEIRO CONGRESO EUROPEO DE FRONTEIRAS, A CORUÑA, 2012

REDE ACTUAL C4C DAS ENTIDADES DE COOPERACIÓN DO SUR DE EUROPA

C4C

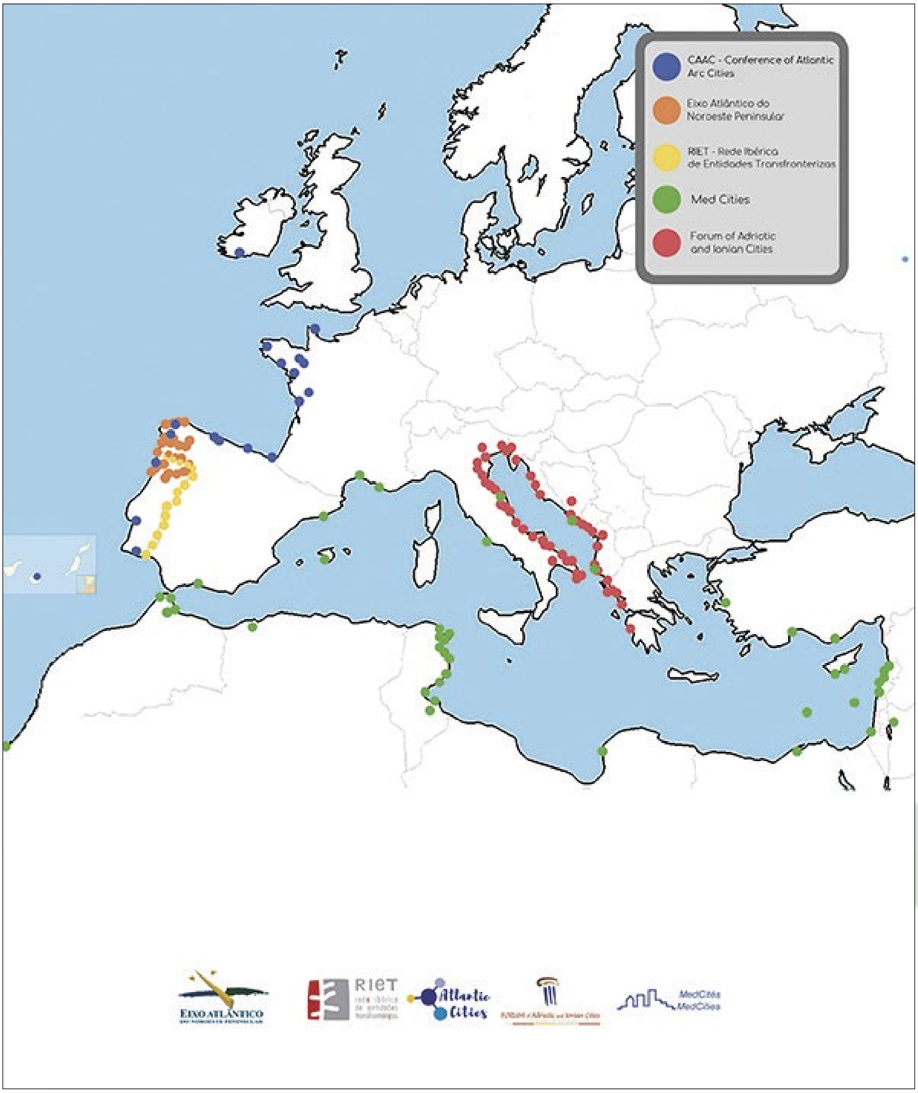

ACTUALIDADE C4C

Reunión coa comisaria europea de Política Rexional, Corina Cretu. Bruxelas, 2018

Infraestructuras

Viarias

A culminación da autoestrada O Porto-Vigo foi non só o primeiro logro do Eixo Atlántico, senón o primeiro gran fito da eurorrexión e a primeira obra estruturante compartida. Galicia rematara a autovía ata Tui e estaba en curso a finalización do tramo de peaxe entre O Porriño e Tui. Para chegar desde o norte de Galicia había que cruzar Vigo. Pola súa parte, a autoestrada portuguesa finalizaba en Paredes de Coura, a uns 20 quilómetros da fronteira mais no medio do monte, o que resultaba pouco operativo. Nunha acción coordinada no tempo, Fernando Gomes consegue darlle o pulo definitivo ao tramo que faltaba coa escusa da Eurocopa de Seleccións en Portugal. En 1998, os presidentes Guterres e Aznar inauguran a conexión en Valença. A circunvalación de Vigo, que permite ir desde Ferrol ata Lisboa por autoestrada, terá que agardar ata 2005. Pero xa se pode circular por autoestrada entre Vigo e O Porto.

António Guterres e José María Aznar, presidentes de Portugal e España, na inauguración da autoestrada Vigo-O Porto. Valença do Minho, 1998

Reunión en Bragança do presidente da CM de Bragança e do secretario xeral do EA co conselleiro de Fomento de Castela e León e co presidente de Infraestruturas de Portugal (IP) para desbloquear a mellora da estrada entre Bragança e Puebla de Sanabria. 2019

TREN. VIGO-PORTO

Neste proxecto ferroviario distínguense dúas épocas claramente diferenciadas: unha primeira durante a cal se avanza nunha liña de alta velocidade que una Braga coa fronteira, da que se chega mesmo a realizar o estudo de impacto ambiental en Portugal. Nada se avanza en España desde Vigo, se ben os diferentes gobernos van avanzando lentamente na liña do Eixo Atlántico galego, que une A Coruña con Vigo e ambas as dúas con Madrid a través de Santiago e Ourense nunha liña de alta velocidade. Pese a todo os tramos galegos ata Ourense son os únicos que felizmente entraron en servizo, comunicando a metade norte da eurorrexión cun tren cómodo, rápido e moderno.

Neste contexto, coa inmersión dos dous países na crise, coa troica condicionando a política portuguesa e con España na antesala do rescate (que finalmente consegue evitar), prodúcense dúas circunstancias que cambian a posición política do Eixo: por unha banda, a paralización dos proxectos de alta velocidade en Portugal polo seu elevado custo e a dubidosa sostibilidade en liñas con paradas cada 100 km ou menos. Pola outra, o anuncio de Comboios de Portugal (CP) de cancelar o obsoleto tren que unía os 150 km entre O Porto e Vigo en 210 minutos.

De esquerda a dereita, Manuel Rodrigues Lopes, alcalde de Valença; António Costa, primeiro ministro de Portugal; Xoan Vázquez Mao, secretario xeral do Eixo Atlántico, e Jose María Costa, alcalde de Viana do Castelo, no acto de inauguración da electrificación da liña entre Viana e Valença, 2021

O ministro de Planificación e Infraestruturas de Portugal, Pedro Marques, co secretario de Estado Guillerme Oliveira e co presidente de Infraestruturas de Portugal, Antonio Laranjo, na sinatura do primeiro contrato das obras de modernización da «linha do Minho». Viana do Castelo, 2016

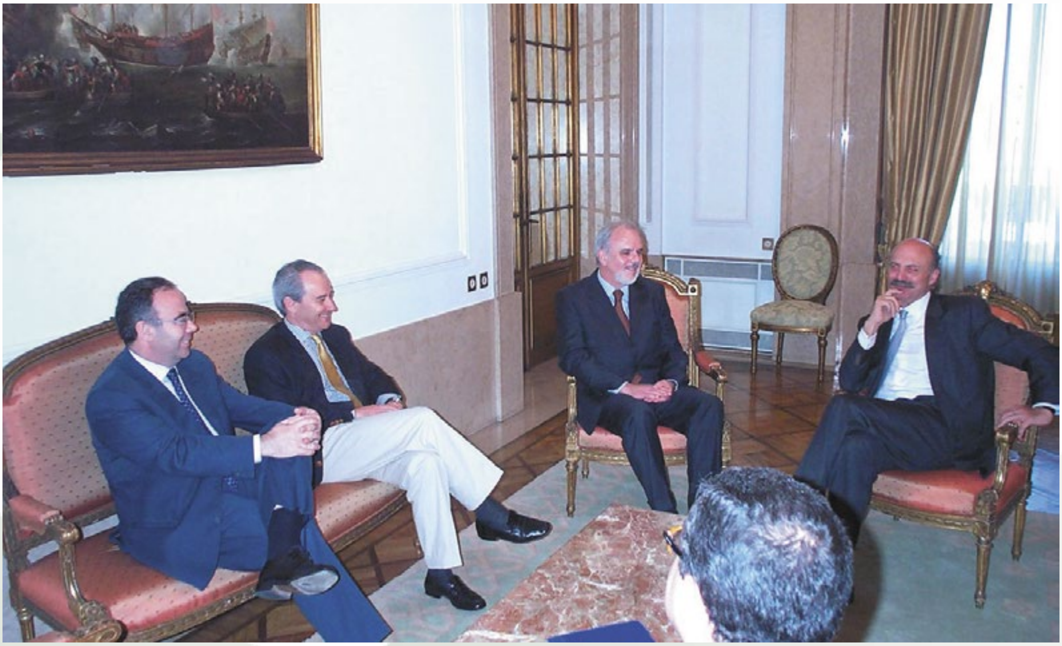

Reunión de dirixentes do EA co ministro portugués de Obras Públicas, Luís Valente de Oliveira. O Porto, 2002

Esta circunstancia leva a unha formulación honesta e realista por parte do Eixo Atlántico: adíase tacticamente a reivindicación do TGV/AVE Braga-Vigo se ambos os gobernos acometen a reforma e modernización da liña do Miño, entre Nine e Vigo, para realizar a viaxe entre O Porto e Vigo nun tren moderno e competitivo, nun tempo non superior a 90 minutos. O Goberno español, pola súa parte, tería que finalizar o túnel subterráneo que cruza Vigo para construír a chamada saída sur de Vigo e permitir que a comunicación sexa entre Lisboa e A Coruña, sen cambiar de tren nin de estación. Coa prevista modernización do eixe principal ferroviario Lisboa-O Porto, e coa entrada en servizo da moderna liña A Coruña-Vigo, a conexión A Coruña-Lisboa poderá realizarse nun tempo estimado de 4 horas e media, incluídas as paradas intermedias. Desde o Eixo Atlántico convócase a todos os alcaldes do percorrido do tren, aos empresarios, á Xunta de Galicia e á CCDR-N. Todos acoden ao cume que se convoca en Viana do Castelo en 2011 e que constitúe un punto de inflexión na reivindicación dun tren moderno e eficiente que comunique as dúas partes da eurorrexión pola costa, primeiro paso ao que seguirá a modernización dos eixes ferroviarios interiores Lugo-Ourense e costa-interior das rexións portuguesas de Tras-os-Montes e Alto Douro.

Como consecuencia deste proceso, o primeiro ministro, Antonio Costa, inaugura a liña ferroviaria electrificada e a comunicación Valença-Lisboa en 2021.

Non obstante, coincidindo coa chegada do ave a Galicia xa en circulación ata Ourense desde decembro de 2021, e coa previsión de que chegue a toda Galicia a mediados do 2022, falta que o goberno español constrúa a saída sur de Vigo para poder comunicar A Coruña con Lisboa nun tempo aproximado de 4 horas. De xeito complementario, o Eixo Atlántico propuxo a ambos gobernos unha estratexia ferroviaria que se incluíu no segundo paquete de infraestruturas e se desenvolveu no Mapa Ferroviario de Galicia.

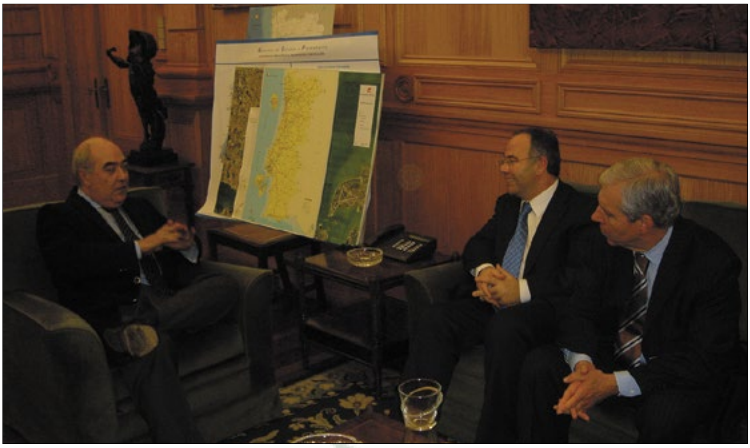

Reunión do presidente e do vicepresidente do EA (Xosé Antonio Sánchez Bugallo e António Magalhães) co ministro portugués de Transportes (Mário Lino). Lisboa, 2005

Reunión do presidente do EA (Xosé Antonio Sánchez Bugallo) coa secretaria de Estado de Transportes de Portugal (Ana Paula Vitorino). Lisboa, 2005

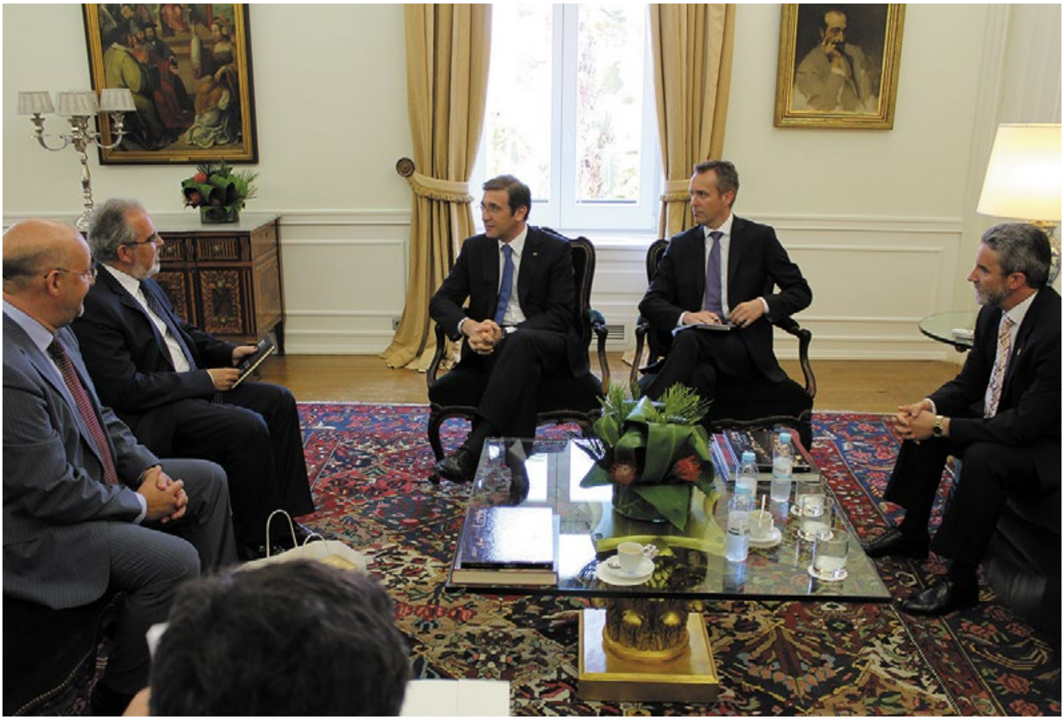

Reunión do presidente, do vicepresidente e do secretario xeral (José Maria Costa, Severino Rodríguez e Xoan V. Mao, respectivamente) co primeiro ministro de Portugal (Pedro Passos Coelho). Lisboa, 2012

A vicepresidenta do EA (Luísa Salgueiro) e o secretario xeral (Xoán Vázquez Mao) preséntanlle ao ministro portugués de Planificación e Infraestruturas (Pedro Marques) o segundo paquete de infraestruturas do EA. Lisboa 2019

Reunión do presidente, do vicepresidente e do secretario xeral (José Maria Costa, Severino Rodríguez e Xoan V. Mao, respectivamente) coa ministra española de Fomento (Ana Pastor). Pontevedra, 2012

Os secretarios de Estado de España (Julio Gómez-Pomar) e de Portugal (Guillerme D'Oliveira) xunto co coordinador da Rede Transeuropea de Transportes da Comisión Europea (Carlo de Grandis) e o secretario xeral do EA nun foro sobre a saída Sur de Vigo. Vigo, 2017

TREN. CORREDOR DO ATLÁNTICO

Reunión con responsables de Transportes da Comisión Europea para defender o desenvolvemento do Corredor do Atlántico. Bruxelas, 2014

O presidente e o secretario xeral do EA (Alfredo García e Xoán Vázquez Mao) reunidos con Carlo Secchi, coordinador europeo da Rede Transeuropea de Transportes, para defenderen a inclusión de Galicia no Corredor do Atlántico. Bruxelas, 2018

O secretario xeral do EA, Xoan Vázquez Mao, intervén nunha conferencia organizada pola plataforma Lugo non Perdas o Tren en defensa das conexións ferroviarias do interior de Galicia. Lugo, 2019

Cume de entidades políticas, sociais e económicas en defensa do trazado galego do Corredor do Atlántico. O Barco de Valdeorras, 2018

Presentación do informe sobre a modernización ferroviaria da provincia de Lugo, coa participación dos responsables políticos das cidades do EA na provincia. Lugo, 2016

Reunión con sectores políticos e sociais para a conexión do porto seco de Monforte ao Corredor do Atlántico. Monforte de Lemos, 2018

Porto seco de Monforte

Presentación de «O futuro do porto seco de Monforte». Monforte de Lemos, 2016

Reunión do Eixo Atlántico co conselleiro da Xunta de Galicia, o secretario de Estado de Infraestruturas do Goberno de España, o presidente de REFER (Rede Ferroviária Nacional) de Portugal, o presidente dos empresarios de Galicia e un alto cargo da Comisión Europea para impulsar a mellora ferroviaria do Eixo Atlántico e a súa conexión ao Corredor do Atlántico.

Conferencia de alcaldes, Pontevedra

No mes de setembro de 2020 e despois da finalización do período de confinamento da cidadanía, tiñamos a convicción de que nada sería igual, mais non sabiamos como xestionar o día despois. A existencia da axenda urbana, e moi especialmente o seu plan de acción, constituía unha ferramenta importantísima para acometer o futuro inmediato, pero a pandemia alterara tantas cousas que era necesario reflexionar sobre como facelo. Para iso, convocouse aos expertos de alto nivel nas áreas que a pandemia evidenciara como máis importantes: a investigación, a innovación, a sostibilidade, a economía e a política social. Como consecuencia desta conferencia, identificáronse as prioridades estratéxicas para acometer a saída da crise e para crear cidades e territorios resilientes. Creáronse cinco comisións políticas correspondentes a cada unha destas prioridades, que son desde entón as que desenvolven a estratexia programática do Eixo Atlántico e das súas cidades.

Conferencia de alcaldes Pontevedra, 2020.

De esquerda a dereita: Ricardo Rio (presidente do Eixo Atlántico), Lara Méndez (vicepresidenta) e Xoan V. Mao (secretario xeral) comparecen ante os medios tras a reunión. Pontevedra, 2020

Peaxes nas Scuts

Unha das batallas máis absurdas que tivo que liderar o Eixo, e se cadra con maior repercusión mediática, foi a relativa ao problema das chamadas SCUT. Co rescate, o Goberno portugués impulsou unha serie de medidas impopulares e nalgúns casos conflitivas. A máis polémica foi probablemente a de implantar a peaxe nas autovías gratuítas, denominadas SCUT (sen custo para o usuario). En termos portugueses, o cobro de peaxes alteraba substancialmente o esquema socioeconómico de boa parte da cidadanía que vivía nun raio de 70 km arredor do Porto e se desprazaba diariamente ao seu traballo nesta cidade sen pagar peaxe. Pero en termos de eurorrexión, o problema agravábase ante a imposibilidade para os españois de pagar a peaxe por causa do complicadísimo e absurdo sistema que ideou o secretario de Estado de Transportes. O turismo español, especialmente o galego pola frecuencia e proximidade, deixou de ir a Portugal ante a imposibilidade de pagar e a ameaza das sancións por parte da GNR. O turismo caeu nun 40 % na área de Viana do Castelo, zona cero do problema, no primeiro ano de implantación do sistema.

O Eixo Atlántico, noticia no informativo nacional da Televisión de Portugal (RTP). 2010

Moitos establecementos vencellados ao sector servizos víronse abocados ao pechamento por unha decisión absurda, en medio dunha crise xeral que xa constituía unha pesada lousa.

O Eixo Atlántico, liderado naquel momento polo alcalde de Viana do Castelo, convocou unha vez máis a todos os sectores implicados, incluídas as plataformas sociais e empresariais que se estaban a crear en Portugal contra a implantación da peaxe. A posición do Eixo Atlántico era a de facilitar o pagamento da peaxe, sen entrar na consideración de se procedía ou non o seu pagamento, xa que esta era unha cuestión interna dun dos dous países. Obviamente si se implicou en apoiar os alcaldes que protestaban contra a medida, mais respectando o seu liderado e sempre a pedimento dos devanditos alcaldes.

O punto culminante é unha reunión que se produce en Viana do Castelo co secretario de Estado dos Transportes de Portugal, á que acoden dirixentes empresariais, o conselleiro de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas da Xunta de Galicia e representantes da CCDR-N. Máis de trinta medios de comunicación dos dous países cobren a rolda de prensa, o que permite facerse unha idea da expectación que xerara o conflito.

Mesmo así, teñen que transcorrer aínda case dous anos ata que o Cume Ibérico adopta a medida que propuxera o Eixo Atlántico e que supón a solución do problema, coa implantación da Directiva europea que esixe a interoperabilidade dos sistemas de peaxe. Deste xeito, a eurorrexión convértese na primeira zona europea onde se implanta a citada Directiva nunha década, tempo transcorrido desde a súa promulgación.

Roaming

O problema do roaming telefónico, se xa supón unha carga totalmente inxustificada e especulativa para a cidadanía europea, para as poboacións de fronteira supón ademais un agravio en termos de competitividade. Un empresario de Madrid, para falar co seu cliente en Barcelona, ten custo cero de emisión ou recepción. Un empresario da fronteira, para falar co seu cliente a 20 km, ten que pagar chamada internacional ou roaming se o chaman cando está traballando ao outro lado da fronteira. Mais o problema agrávase coa intromisión non autorizada das redes dun país no territorio do outro, o que implica o pagamento de roaming por falar desde o e co teu propio país. É o Eixo Atlántico quen leva esta situación a Bruxelas, xa que a Comisión descoñecía esta faceta do problema.

Cando a Comisión Europea e o Parlamento Europeo lanzan a iniciativa para forzaren a desaparición do roaming en Europa chocan coa oposición do Consello, que defende a morte os intereses das operadoras fronte aos da cidadanía. España e Portugal (gobernos conservadores), Francia (socialista) e Grecia (esquerda radical) lideran a oposición á desaparición do roaming. É nese momento crítico cando o Eixo Atlántico, a través da RIET, lanza unha campaña europea de recollida de sinaturas en Internet, a través da plataforma Change.org, en apoio da proposta da Comisión e do Parlamento, un mes antes de que se reúna o trílogo (Comisión, Parlamento e Consello) para tomar a decisión. En coordinación coas asociacións de consumidores europeas, conséguense 117 000 sinaturas nun mes. A campaña finaliza ao aprobarse, en xullo de 2015, a desaparición do roaming a partir de xullo de 2017.

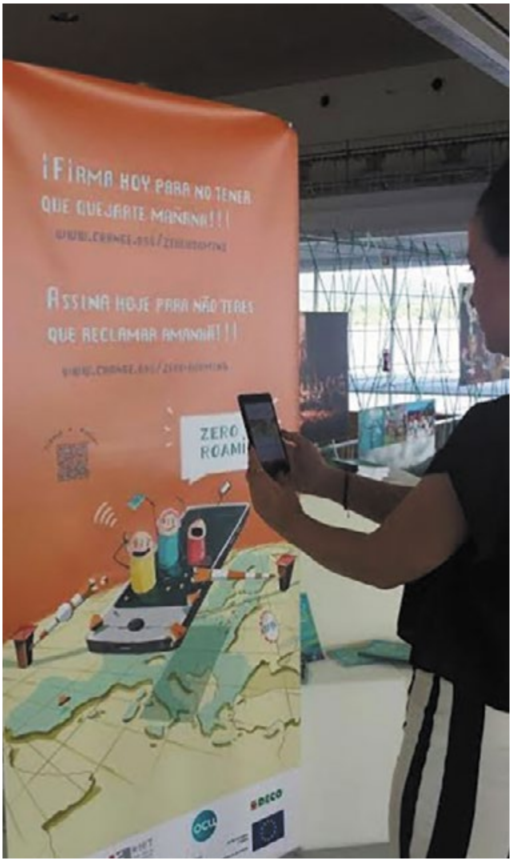

CAMIÑO DE SANTIAGO

Outra das iniciativas de referencia na traxectoria do Eixo Atlántico é a promoción do Camiño Portugués de Santiago. O Camiño de Santiago percorre toda a eurorrexión nas súas múltiples rutas, varias delas no Norte de Portugal. O Camiño, con grandes deficiencias nesta área, sufrira un esquecemento continuado por parte dos gobernos. Eran asociacións como a Asociación de Amigos do Camiño Portugués e as entidades locais as que lle prestaban atención. As cidades do Eixo Atlántico son conscientes da necesidade e importancia de acometer labores de mellora dos camiños, así como da súa promoción. Así, o Eixo Atlántico asume o seu impulso en 2014, coa realización dun estudo sobre as distintas rutas existentes no Norte de Portugal en colaboración coa Xunta de Galicia e a preparación dun informe de situación, inventario de necesidades e custo das mesmas que, unha vez presentado ao Goberno de Portugal, sirva para equiparar estas rutas, en crecemento constante, a aquelas que gozan das mellores condicións para o vindeiro Ano Santo en 2021.

Tamén se elaborou a proposta para a candidatura a Patrimonio da Humanidade pola UNESCO, como xa o son o Camiño Francés e o Camiño do Norte.

Programa de actuación

EIXO DO COÑECEMENTO

Estudios

É difícil propoñer modelos ou formular propostas de desenvolvemento sen o acompañamento do rigor que só os datos, a súa análise e os estudos derivados das devanditas análises contribúen á proposta. Nestes 30 anos, o Eixo Atlántico elaborou máis de 150 estudos e informes estratéxicos vencellados a todos os ámbitos da eurorrexión: ordenación do territorio, transporte, industrias creativas, deportes, educación, turismo, planificación estratéxica... Isto converteu o Eixo nunha das entidades europeas cunha maior bagaxe de coñecemento especializado na materia.

Unha das grandes apostas do Eixo Atlántico foi o coñecemento, ata o punto de acuñar o termo «unha eurorrexión do coñecemento». Mais tamén unha das maiores contribucións foi o amplísimo equipo de expertos de alto nivel que participa nestes traballos. Profesores, investigadores, consultores, especialistas en diversas materias, antigos membros do Goberno portugués e antigos presidentes do Goberno de Galicia ou antigos altos responsables da Comisión Europea constitúen a extraordinaria base de coñecemento e debate que asesora e acompaña todas as decisións do Eixo Atlántico.

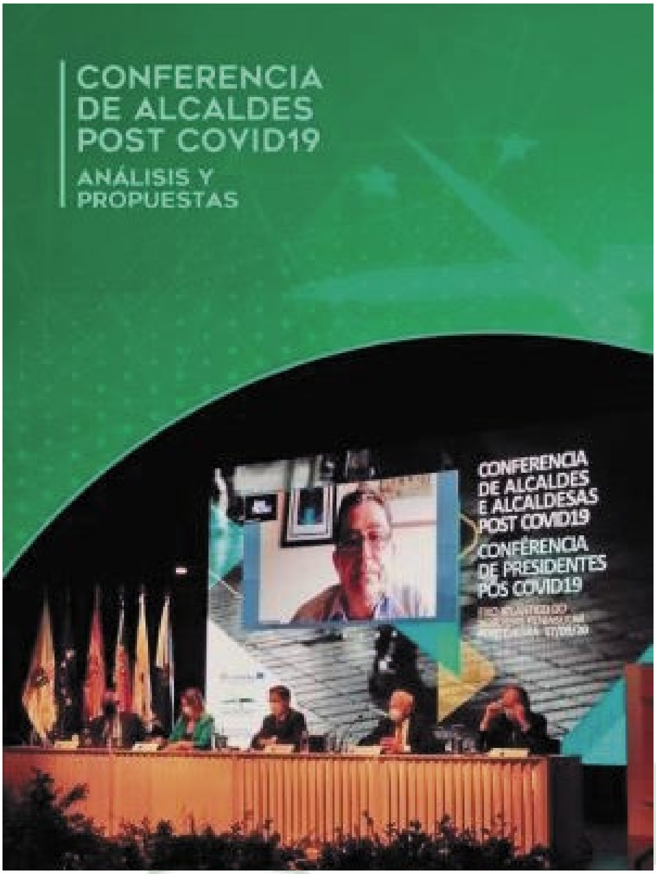

Neste ámbito do coñecemento, actualmente o Eixo Atlántico levou a cabo a elaboración da primeira Axenda Urbana Transfronteiriza de Europa, no marco da Axenda Urbana Europea.

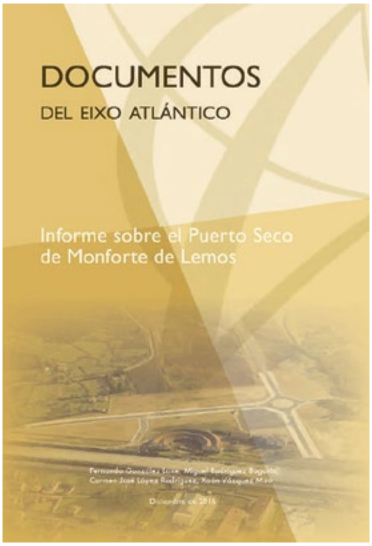
DOCUMENTOS
DEL EIXO ATLÁNTICO
Informe sobre el Puerto Seco de Monforte de Lemos

DOCUMENTOS
DO EIXO ATLÁNTICO
Informe sobre o Turismo na Provincia de Lugo

DOCUMENTOS
DO EIXO ATLÂNTICO
Informe sobre el Ferrocarril en la provincia de Lugo
renfe
Miguel Rodríguez Bugarín
Septiembre de 2016

CADERNOS
DE COOPERAÇÃO
DO EIXO
ATLÂNTICO
RELATÓRIO DA MOBILIDADE INTERNA DO TERRITÓRIO DA COMUNIDADE INTERMUNICIPAL DAS TERRAS DE TRÁS-OS-MONTES
Ricardo Bento

CUADERNOS
DE COOPERACIÓN
DEL EIXO
ATLÁNTICO
MAPA FERROVIARIO DE GALICIA
MAPA DE LAS ACTUACIONES PROPUESTAS POR EL EIXO ATLÁNTICO DEL NOROESTE PENINSULAR PARA LA MODERNIZACIÓN DE LA RED FERROVIARIA DE VÍA ANCHA DE GALICIA
Miguel Rodríguez Bugarín

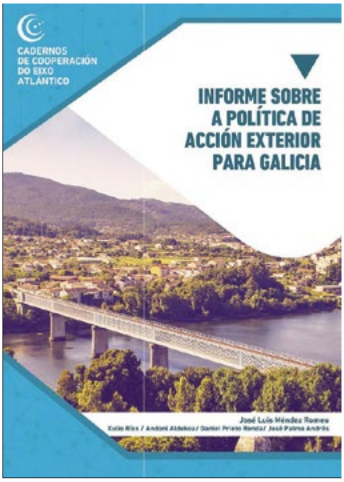
CADERNOS
DE COOPERACIÓN
DO EIXO
ATLÁNTICO
INFORME SOBRE A POLÍTICA DE ACCIÓN EXTERIOR PARA GALICIA
José Luís Méndez Romeu

CUADERNOS
DE COOPERACIÓN
DEL EIXO
ATLÁNTICO
COOPERACIÓN TRANSFRONTERIZA EN LA PREVENCIÓN Y EXTINCIÓN DE INCENDIOS FORESTALES EN EL EIXO ATLÁNTICO

CUADERNOS
DE COOPERACIÓN
DEL EIXO
ATLÁNTICO
ELEMENTOS PARA LA REDACCIÓN DE UN PLAN DIRECTOR DEL CORREDOR ATLÁNTICO
Miguel Rodríguez Bugarín

CADERNOS
DE COOPERACIÓN
DO EIXO
ATLÁNTICO
OPORTUNIDADES DE DESENVOLVEMENTO TURÍSTICO PARA O BARCO DE VALDEORRAS
Mª Carmen Pardo López (coord.)
Mª Belén Gómez Quevedo / Diana Pereira

CUADERNOS DEL EIXO ATLÁNTICO
Oportunidades
de financiación
europea 2014-2020

Biblioteca dos Estudos Estratégicos
A Cooperação Transfronteiriça
entre Portugal e Espanha
Director Luis Domínguez Castro

Galicia
Norte
de Portugal
SISTEMA
PORTUARIO
DA EURORREXIÓN:
GALICIA - NORTE DE PORTUGAL
FERNANDO GONZÁLEZ LAXE
ISABEL NOVO CORTI
XUNTA DE GALICIA
PRESIDENCIA
CCDRn
INTERREG III A
SUBPROGRAMA NORTE DE PORTUGAL - GALIZA

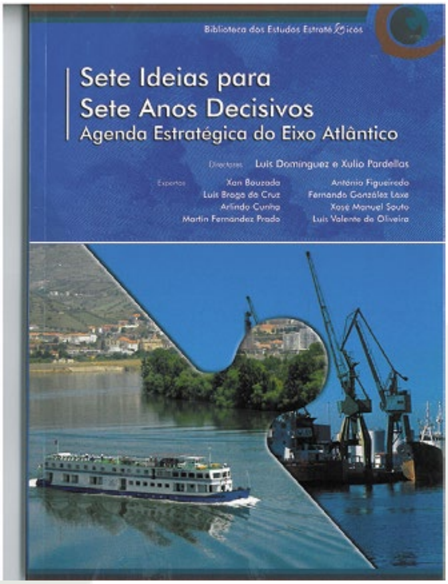
Biblioteca dos Estudos Estratégicos
Sete Ideias para
Sete Anos Decisivos
Agenda Estratégica do Eixo Atlântico
Directores Luis Dominguez e Xulio Pardellas
Expertos
Xan Bouzada
Luis Braga da Cruz
Arlindo Cunha
Martin Fernandez Prado
António Figueiredo
Fernando González Laxe
Xosé Manuel Souto
Luis Valente de Oliveira

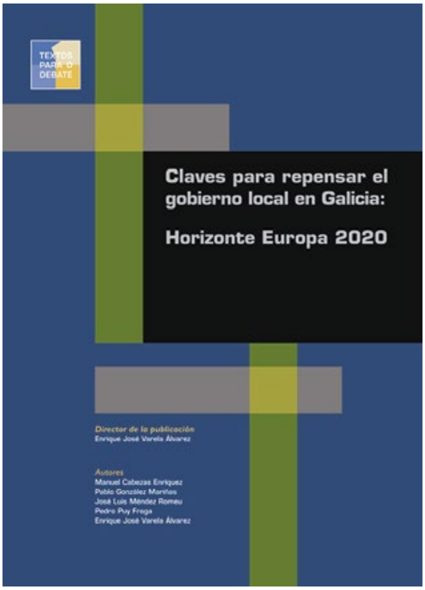
TEXTOS PARA O DEBATE
Claves para repensar el gobierno local en Galicia:
Horizonte Europa 2020
Director de la publicación
Enrique José Varela Álvarez
Autores
Manuel Cabezas Enriquez
Pablo González Mariñas
José Luis Méndez Romeu
Pedro Puy Fraga
Enrique José Varela Álvarez

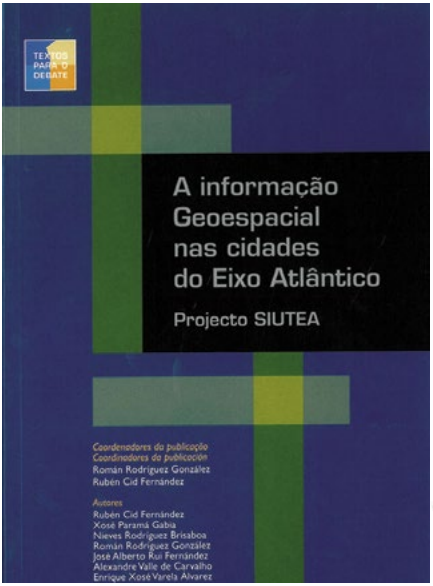
TEXTOS PARA O DEBATE
A informação Geoespacial nas cidades do Eixo Atlântico
Projecto SIUTEA
Coordenadores da publicação
Coordinadores de publicación
Román Rodríguez González
Rubén Cid Fernández
Autores
Rubén Cid Fernández
Xosé Paramá Gabia
Nieves Rodríguez Brisaboa
Román Rodríguez González
José Alberto Rui Fernández
Alexandre Valle de Carvalho
Enrique Xosé Varela Álvarez

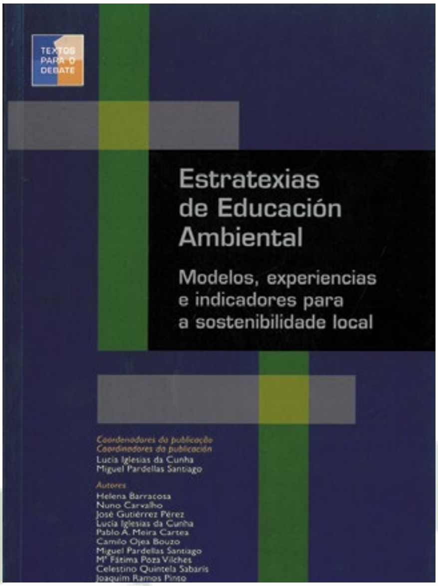
TEXTOS PARA O DEBATE
Estratexias de Educación Ambiental
Modelos, experiencias e indicadores para a sostenibilidade local
Coordenadores da publicação
Coordinadores de publicación
Lucía Iglesias da Cunha
Miguel Pardellas Santiago
Autores
Helena Barracosa
Nuno Carvalho
José Gutiérrez Pérez
Lucía Iglesias da Cunha
Pablo A. Meira Cartea
Camilo Ojea Bouzo
Miguel Pardellas Santiago
Mª Fátima Poza Vilches
Celestino Quintela Sabaris
Joaquim Ramos Pinto

Congresos

Congreso de Obxectivos Estratéxicos do Eixo Atlántico. Vigo, 1996

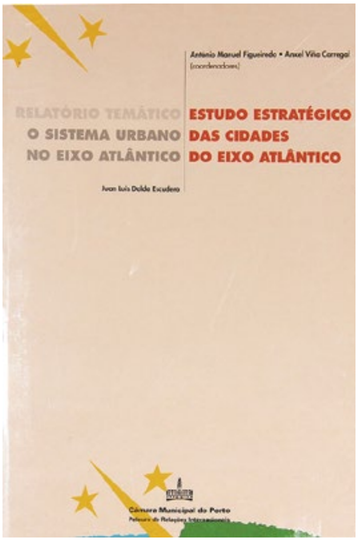

Intervención do ministro de Administracións Públicas de España, Mariano Rajoy. Vigo 1996

O presidente da Xunta de Galicia, Manuel Fraga, cos alcaldes do Eixo Atlántico. Vigo, 1996

Proxecto de Futuro
Segundos Estudos Estratéxicos do Eixo Atlántico
Segundos Estudos Estratégicos do Eixo Atlântico
ORGANIZA
COFINANCIADO POR
COLABORAN

Acto de clausura do congreso de debate dos «Segundos Estudos Estratéxicos do Eixo Atlántico», presidido polos secretarios de Estado español e portugués (Luís Méndez Romeu e Rui Baleiras, respectivamente). Ourense, 2005

O xornalista Manuel Campo Vidal moderando o debate en que participan tres ex-ministros portugueses, un ex-ministro español e un ex-presidente da Xunta de Galicia. Ourense, 2005

AXENDA URBANA

A CONSTRUCCIÓN DO SISTEMA URBANO

Na actualidade, e coincidindo co inicio da nova Comisión Europea, o Eixo Atlántico está a redefinir a súa estratexia de futuro, centrada no desenvolvemento da axenda urbana e na aposta pola innovación e a sostibilidade na Administración local, cos ámbitos que constitúen unha prioridade para os municipios: mobilidade sostible, eficiencia enerxética, residuos e cooperación con América Latina, onde se está a traballar no desenvolvemento dunha axenda urbana transfronteiriza orientada á e inspirada na axenda urbana do Eixo Atlántico, primeira axenda urbana transfronteiriza da Unión Europea.

Congreso de presentación da Axenda Urbana do Eixo Atlántico. Braga, 2017

Biblioteca dos Estudos Estratégicos
Reflexiones sobre la aplicación
de los ODS 2030 en el Eixo Atlántico

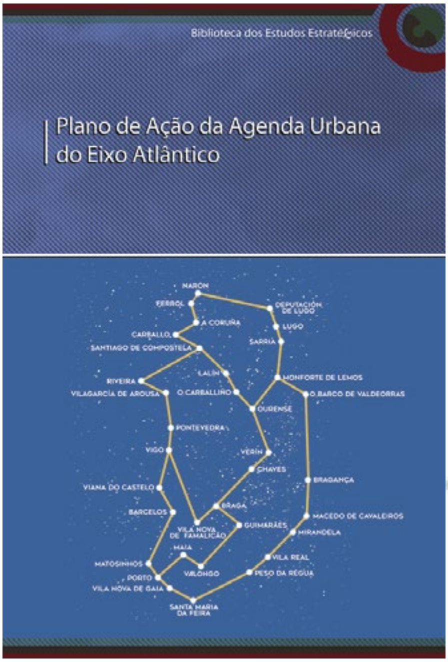
Biblioteca dos Estudos Estratégicos
Plano de Ação da Agenda Urbana
do Eixo Atlântico

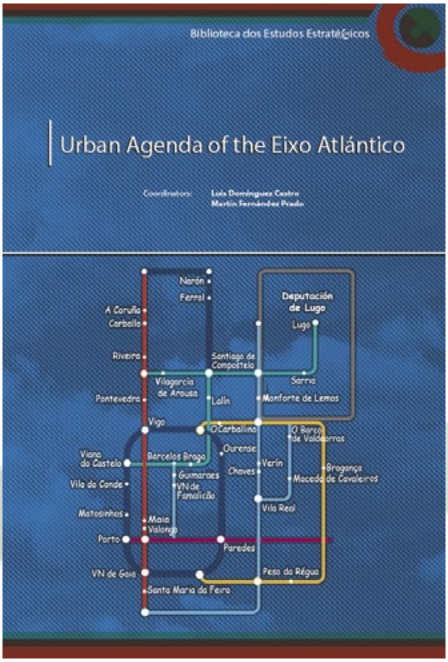
Biblioteca dos Estudos Estratégicos
Urban Agenda of the Eixo Atlántico
Coordinators: Luis Domínguez Castro
Martín Fernández Prado

PRESENTACIÓN AXENDA URBANA EN BRUXELAS, 2018

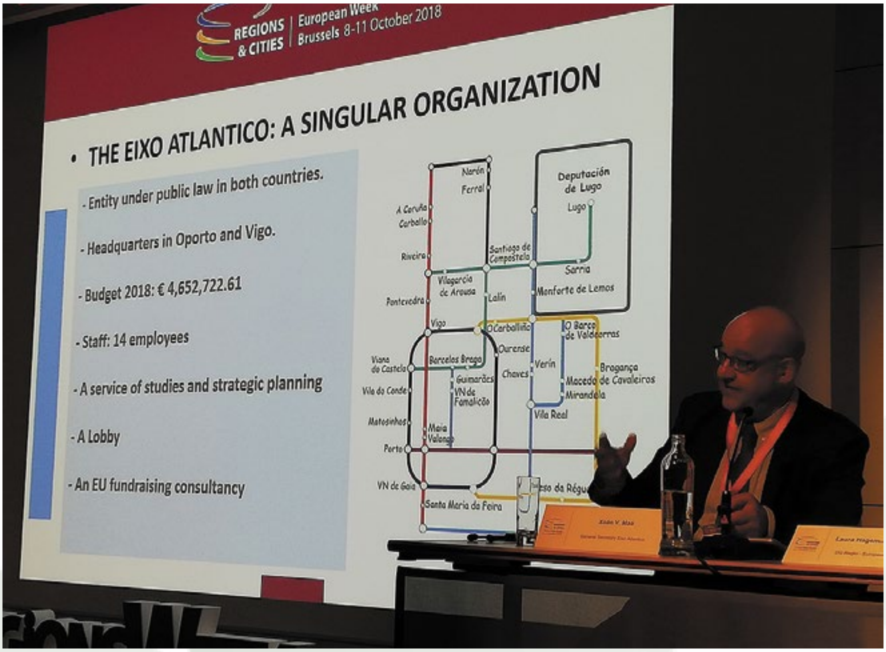

PLAN DE ACCIÓN DA AXENDA URBANA. A CORUÑA, 2018

DESENVOLVEMENTO DA AXENDA URBANA

Plan de mobilidade urbana sostible

No 2019, elabórase o Plan de mobilidade urbana sostible do Eixo Atlántico, feito que o convirte no primeiro sistema urbano dotado deste instrumento que se desenvolve posteriormente nas cidades asociadas a través da elaboración dos plans de mobilidade urbana sostible de cada cidade ou conurbación, un proceso que está en curso.

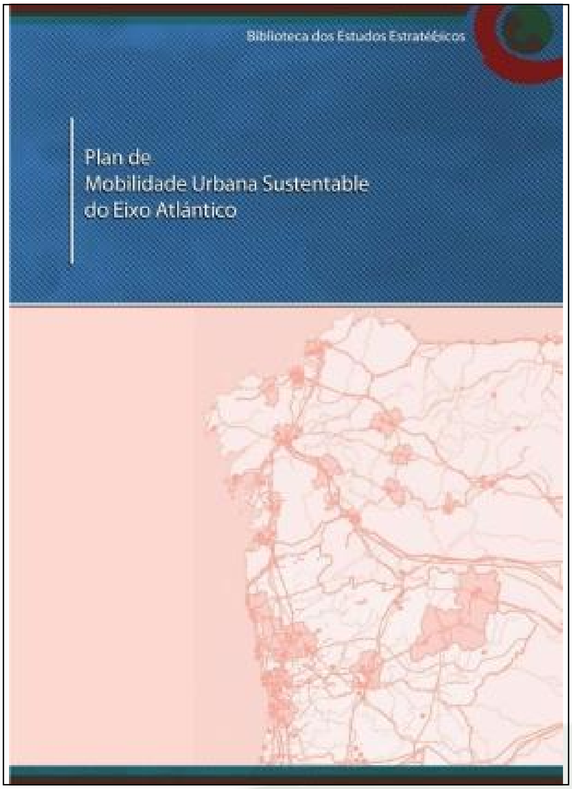

MAPA DE COHESIÓN SOCIAL

Outro dos instrumentos que desenvolve a axenda urbana é o mapa de cohesión social, que por primeira vez se elabora a nivel de sistema urbano transfronteirizo, polo que constitúe un instrumento moi valioso para planificar políticas que preveñan a marxinación social e a deterioración dos barrios onde se xeren empobrecemento ou bolsas de marxinalidade, algo que acaba por transformar os barrios en guetos. O mapa de cohesión permite ver o mapa da evolución das nosas cidades e a análise comparativa con respecto ás demais da súa contorna, en ámbitos que van desde o poder adquisitivo ata a violencia de xénero ou a fenda dixital. Este mapa de cohesión social do Eixo Atlántico deberá desenvolverse nos próximos anos por medio dos mapas de cohesión social de cada cidade.

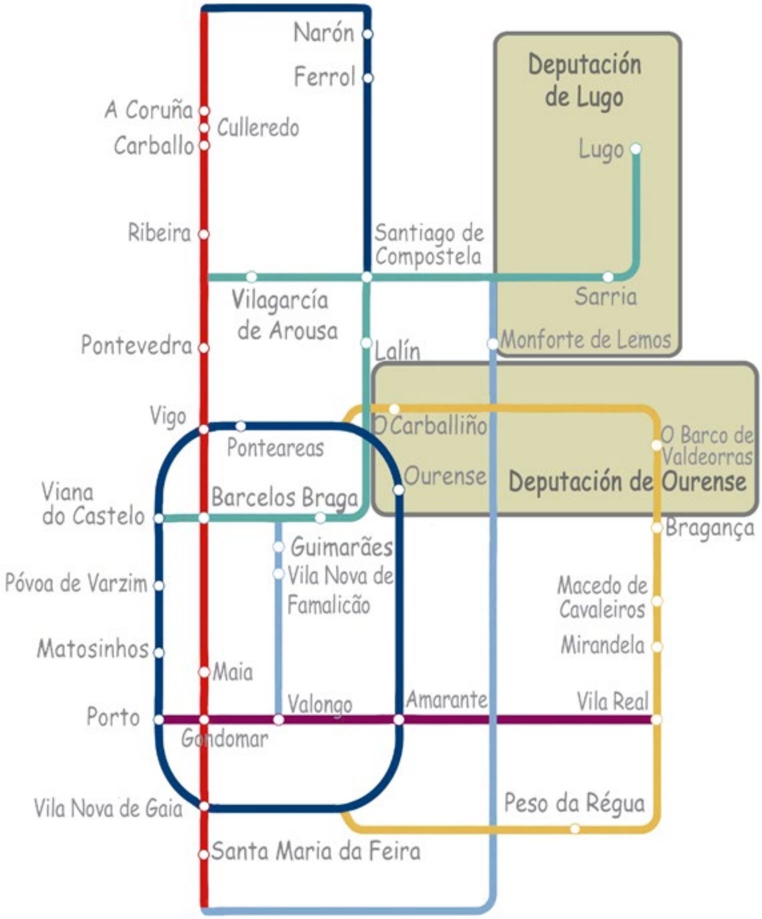

AXENCIA DE ECOLOXÍA URBANA

A Axencia de Ecoloxía Urbana é un departamento que traballa de maneira conxunta para todas as cidades, e axúdalles a deseñar e desenvolver as políticas de sostibilidade a nivel local, desde o ámbito da mobilidade ata o dos residuos. Esta axencia créase como resultado da elaboración da Axenda 21 e constitúe unha experiencia innovadora que funciona con éxito desde su inicio.

Nace en 2009 a partir da Comisión de Desenvolvemento Sostible do Eixo Atlántico como unha entidade de soporte á planificación estratéxica municipal en cuestión de medio ambiente, nos municipios da organización e nas cidades asociadas a eles.

Pouco tempo despois, acordos institucionais amplían o campo de actuación da axencia ao participar en proxectos financiados por fondos FEDER, Desourb

A Axencia de Ecoloxía Urbana do Eixo Atlántico participa na Semana Europea de Democracia Local, en Valongo.

SIES (SEMINARIOS DE INTERCAMBIO DE EXPERIENCIAS)

SIE Educación Bragança 2017

SIE Turismo Monforte 2017

SIE Cultura Santa María da Feira 2018

SIE Desporto Braga 2018

SIE Sostibilidade. Póvoa de Varzim, 2021

XI
DO
PORTO

DEPORTES SEN FRONTEIRAS

Xogos

Tras a experiencia piloto de 1995, con actividades deportivas paralelas en varias cidades, os Xogos adoptaron o seu modelo actual en 1997 en Ferrol, concentrando todas as modalidades deportivas nunha soa cidade. Probablemente o máis coñecido e carismático dos programas levados a cabo polo Eixo Atlántico nestes 30 anos sexan os Xogos do Eixo Atlántico.

Desde o seu inicio con 900 participantes, o interese que esta actividade xera nas cidades foise incrementando ata chegar aos máis de 1800 participantes da edición máis numerosa.

Neste tempo, os Xogos reafirmáronse como o grande evento deportivo da eurorrexión, fomentando o xogo limpo, o respecto polo adversario e, sobre todo, a convivencia e o intercambio de experiencias entre deportistas mozos galegos e portugueses. Ademais, os Xogos contaron na súa andaina con padriños de renome, como a atleta portuguesa Rosa Mota, campioa olímpica de maratón nos Xogos de Seúl, ou Chano Rodríguez, nadador español con 8 medallas de ouro nas súas diversas participacións nos Xogos Paralímpicos. Primeiros ministros, presidentes de Galicia, ministros e secretarios de Estado de Deportes participaron tradicionalmente na inauguración.

Xogos do Eixo Atlántico

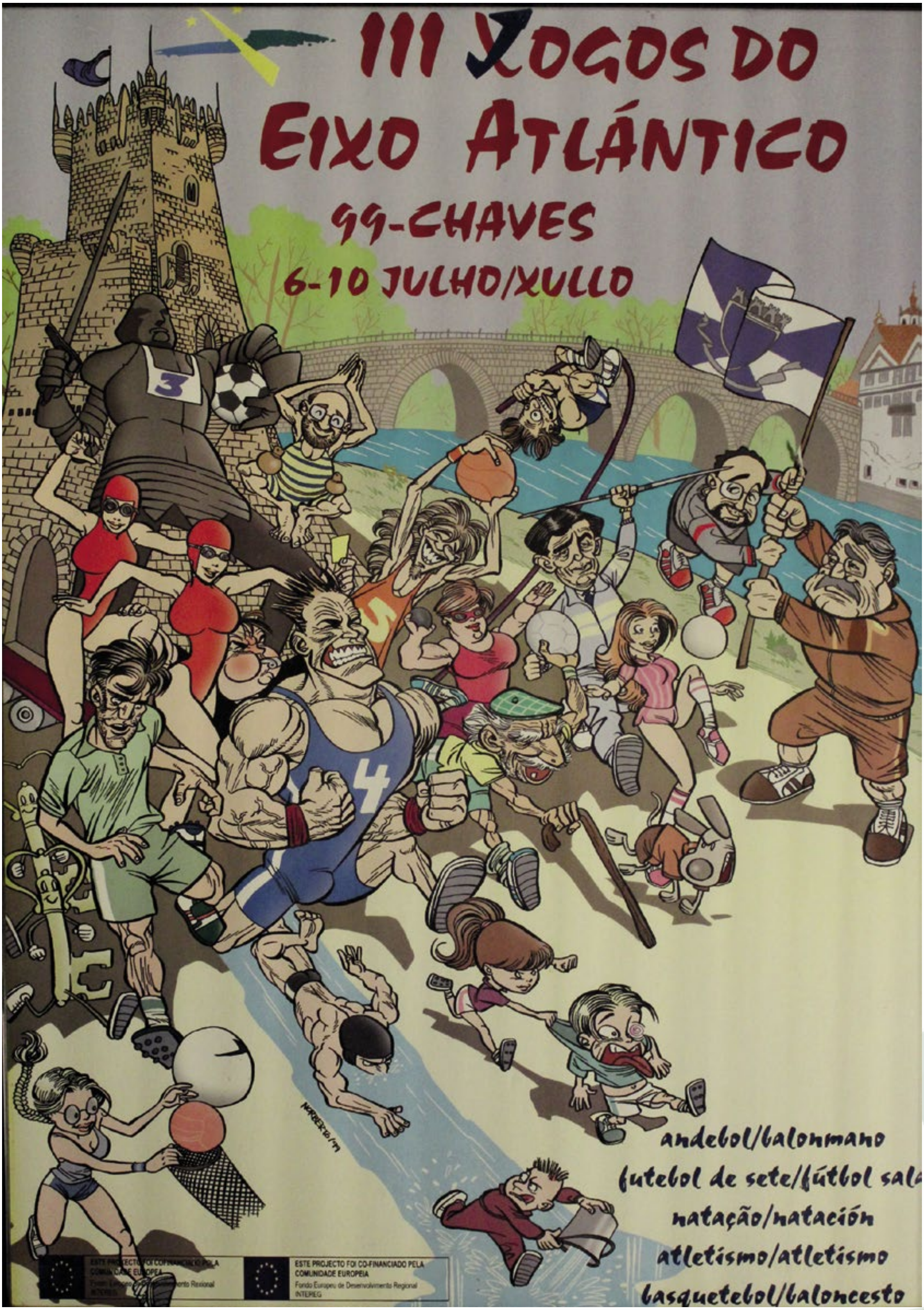
III Xogos do
Eixo Atlántico
99-Chaves
6-10 Julho/Xullo
andebol/balonmano
futebol de sete/fútbol sala
natação/natación
atletismo/atletismo
basquetebol/baloncesto
ESTE PROJECTO FOI CO-FINANCIADO PELA
COMUNIDADE EUROPEIA
Fondo Europeu de Desenvolvimento Regional
INTERREG

Cartelería

1995.

Ferrol 1997.

Ourense 2001.

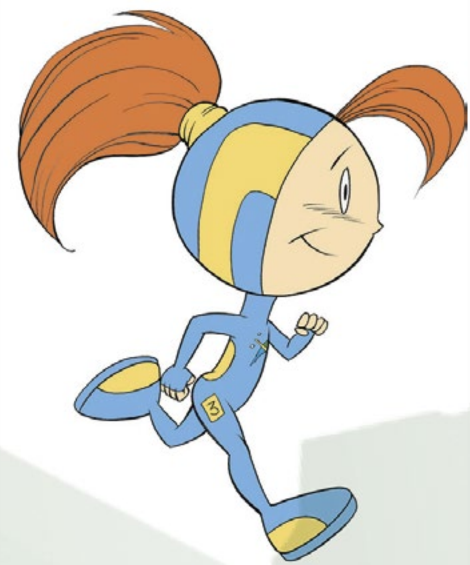

Bragança 2003.

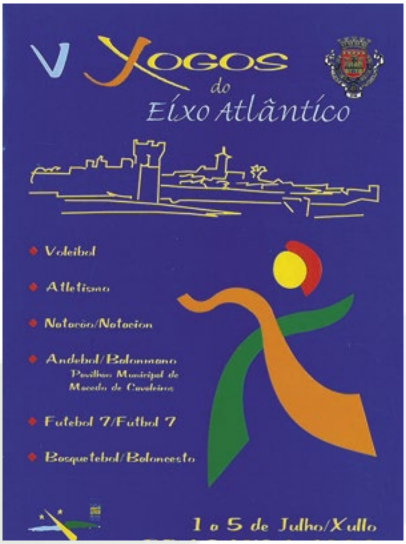

■ Santiago de Compostela 2005.

■ Gaia 2007.

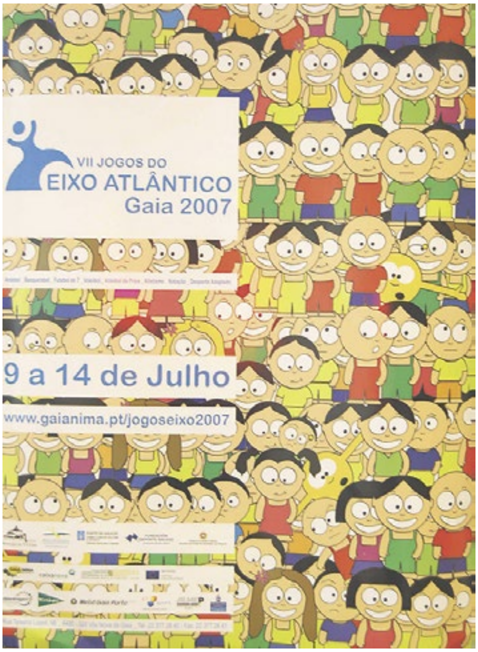

■ A Coruña 2009

■ Matosinhos 2011.

- Lugo 2017.

- Braga 2019

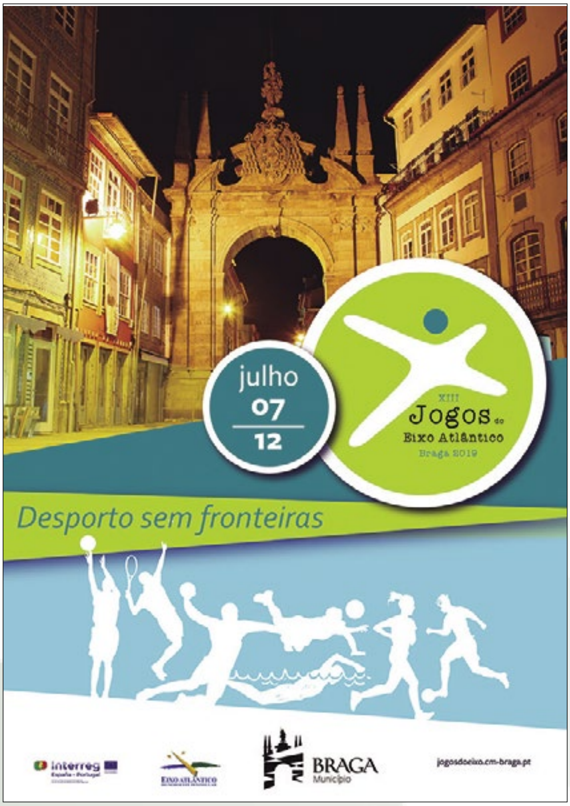

■ INAGURACIÓNS E COMPETICIÓNS

■ CHAVES 1999.

■ OURENSE 2001.

■ BRAGANÇA. 2003

Santiago de Compostela. 2005

Vila Nova de Gaia 2005

A Coruñas. 2009

Matosinhos. 2011

Guimaraes. 2013

Frente Atlântica (Porto, Matosinhos Vila Nova de Gaia). 2015

Lugo, 2017

Braga, 2019

Torneos

Hockey

■ Fútbol

2018
I TORNEO
EIXO ATLÁNTICO
FÚTBOL INFANTIL
MEMORIAL "FUSI"
1 E 2 DE SETEMBRO
O CARBALLIÑO
OURENSE
O CARBALLIÑO
O BARCO DE VALDEORRAS
OURENSE
SANTIAGO DE COMPOSTELA
VILA NOVA DE GAIA
VILA NOVA DE FAMALICÃO
MAIA
BARCELOS
Interreg
España - Portugal
ORGANIZAN:
EIXO ATLÁNTICO
Concello do Carballiño

Fertimón

Taekwondo

• CENTRO DE ALTO RENDIMENTO DE GAIA •
TAEKWONDO
Eixo Atlântico
GAIA 2017
Torneio EIXO ATLÂNTICO
TAEKWONDO | CIDADE DE GAIA
21|22
OUTUBRO
VILA NOVA DE GAIA

COUTO

Construíndo a eurorrexión do futuro

Bienal de pintura

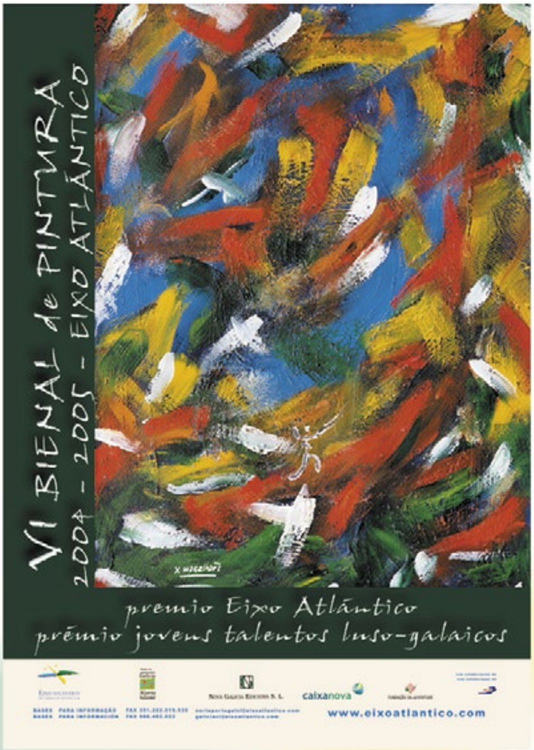

Nos seus 25 anos de vida, a Bienal de Pintura converteuse nun exemplo de mestizaxe cultural e de impulso aos territorios creativos. Varios dos artistas de gran renome na actualidade déronse a coñecer na Bienal.

Creadores que non se coñecían entre si, hoxe comparten un ámbito de debate e intercambio creativo. E o que é case máis importante: a Bienal, na súa itinerancia polas cidades do Eixo Atlántico, permitiu incrementar o recoñecemento de creadores e da súa obra por parte tanto do público especializado e de galeristas como do público en xeral, o que favorece non só o consumo cultural, senón tamén o movemento económico imprescindible para que os creadores poidan desenvolver o seu traballo.

ARTISTAS PREMIADOS NAS BIENAIS DE PINTURA

1997
Berta Álvarez Caccamo
P. Proença

1998
Paula Tavares
Simón Pacheco
Paulo Almeida
Carmen Senande

1999
Edmundo Paz
Xurxo Alonso
Sebas Anxo
Joaquín Morales

2000
Belén Padrón García
Henrique Do Vale
Brais Rei Daporta
Eva Espinosa Moreno

2002-2003
Manuel Busto Magdalena
Francisco Da Rocha Neto
María Puertas Freijoó Montenegro
Pedro A. Callejas Cabanillas

2004-2005
Benedita Kendall
Filipe Rodrigues
Ramón Trigo
Mª Jesús Pérez Gonzalez
Pedro Emanuel Do Couto Lopes

2006-2007
Xavier De Sousa Alonso
Francisco Da Rocha Neto
Xosé Luís Otero Becerra

2008-2009
Ana Pais Oliveira
Leonardo Rial Otero
Teresa Gil

2011-2012
Montserrat Frieiro Dantas
Miguel Vasconcelos
Joseba Muruzábal Pérez
Raquel Iglesis Gándara

2013-2014
Raúl Álvarez Jiménez
Jorge Alexandre Carvalho Marques
Eugenia Cuéllar Barbeito
Juliana Ribeiro

2015-2016
Olmo Blanco Fuente
Rui Sousa
Raquel Martínez Ortiz
Diogo Castro Nogueira da Costa

2017-2018
Fátima Teles
Marco António Resende Macedo
Xosé Lois Carreira López
Fábio Araújo

2021-2022
Tito Senna
Fruela Alonso Blanco
Breogán Torres Gutiérrez

Bienal 1977.

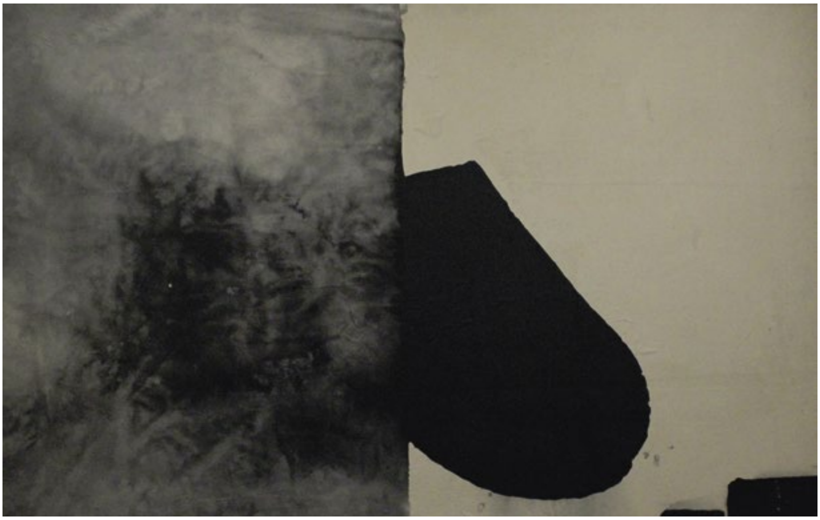

Obra gañadora; autora: Berta Álvarez Cáccamo

Bienal 1977

Obra gañadora; autora: Pedro Poença

Bienal 1998.

Obra gañadora; autora: Paula Tavares.

Bienal 1999.

Obra gañadora; autor: Edmundo Paz.

Bienal 2000.

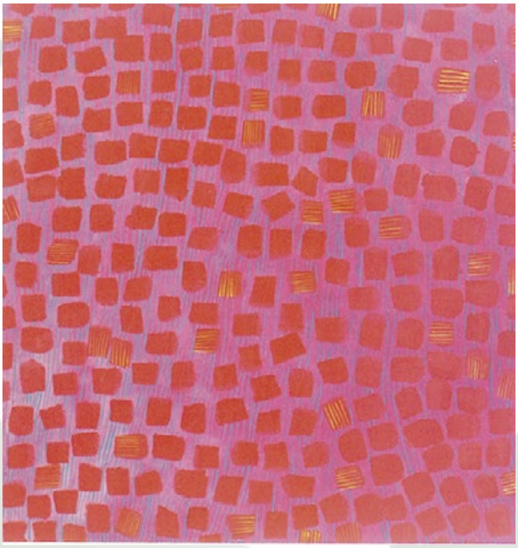

Obra gañadora; autora: Belén Padrón García.

Bienal 2002 - 2003.

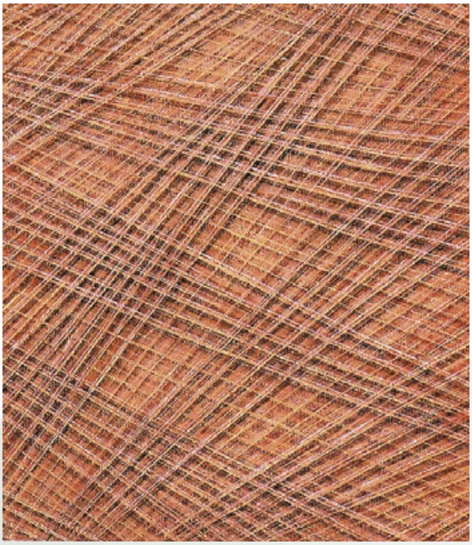

Obra gañadora; autor: Manuel Busto Magdalena.

Bienal 2004 - 2005.

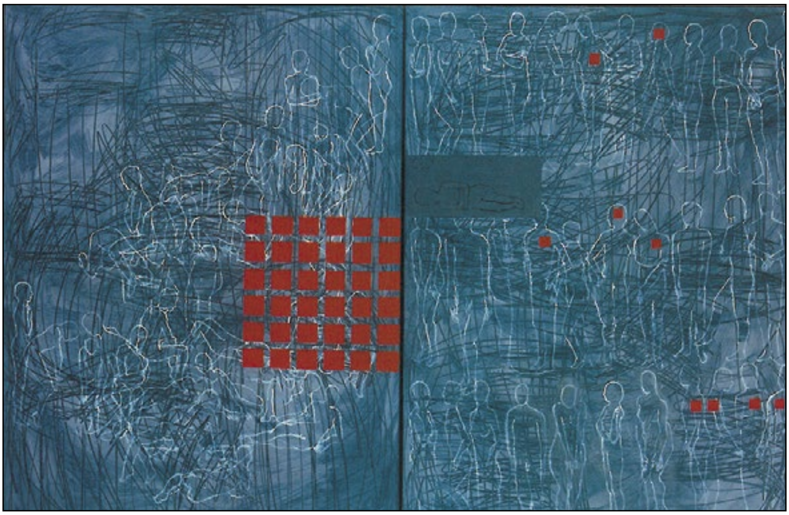

Obra gañadora; autora: Benedita Kendall.

Bienal 2006 - 2007.

Obra gañadora; autor: Xavier de Sousa Alonso.

Bienal 2008 - 2009.

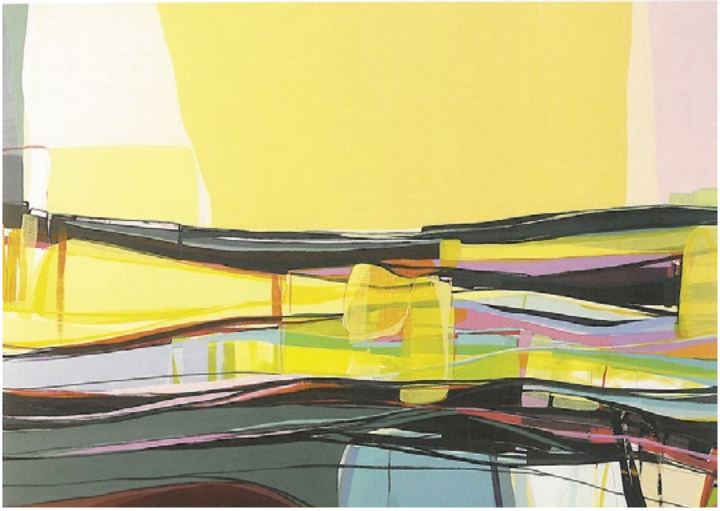

Obra gañadora; autora: Ana Pais Oliveira.

Bienal 2011 - 2012.

Obra gañadora; autora: Montserrat Frieiro.

Bienal 2013- 2014.

Obra gañadora; autor: Raúl Álvarez Jiménez

Bienal 2015 - 2016.

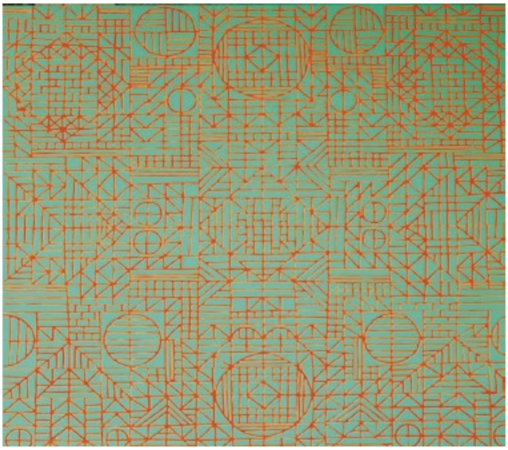

Obra gañadora; autor: Olmo Blanco

Bienal 2017 - 2018.

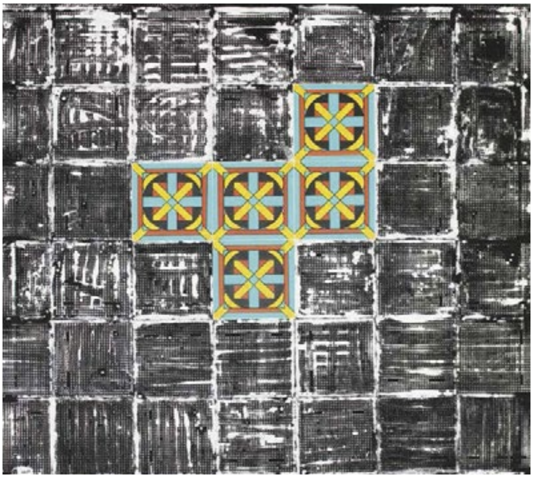

Obra gañadora; autora: Fátima Teles

Bienal 2021 - 2022

Obra gañadora; autor: Tito Senna

Capital da cultura

A grande aceptación e crecente demanda dos programas culturais, así como o seu enfoque no tocante a impulsar a eurorrexión como un territorio creativo, conducen a crear un programa máis amplo que se denomina Capital da Cultura do Eixo Atlántico. Seguindo o esquema da capitalidade cultural europea, este programa pretende poñer en valor a produción e a creación cultural autóctonas da eurorrexión, dándoas a coñecer entre a súa cidadanía.

Así, desde a etnografía ata as culturas urbanas máis recentes todas as manifestacións culturais teñen cabida neste programa, cuxa duración oscila entre os 3 meses e 1 ano. Deste xeito, cada dous anos os membros do Eixo elixen entre as candidaturas presentadas a sede da seguinte edición. Pero non só o coñecemento cultural é un dos grandes logros da Capital da Cultura, senón que, por vez primeira, igual que acontece coa Bienal, foi neste marco no que moitos creadores e artesáns se coñeceron e iniciaron un camiño compartido de intercambio de coñecementos, creación e debate cultural.

Capital da cultura 2009

Vila Nova de Gaia

Capital da cultura 2011

Viana do Castelo.

Capital da cultura 2014

Ourense

Capital da cultura 2016

Vila Real

Capital da cultura 2016

Matosinhos

Capital da cultura 2018

Feira

CAPITAL DA CULTURA 2020

Braga

Educación

Nada a proposta do daquela alcalde de Vilagarcía de Arousa, Javier Gago, quen á súa vez se facía eco dunha iniciativa da Asociación de Pais e Nais do conservatorio da súa cidade, xorde como unha aposta pola educación musical, para poñer en valor o inmenso talento que reúnen os conservatorios e escolas musicais da eurorrexión, ao tempo que se homenaxea en cada edición a compositores do territorio, reivindicando deste xeito un aspecto importantísimo da creatividade. A Mostra Musical do Eixo Atlántico, que se celebra cada dous anos nun municipio diferente, consolidouse como un referente da creación e da educación musical.

Mostra musical, Vilagarcía de Arousa. 2008

Mostra musical, Vilagarcía de Arousa. 2010

Mostra musical, Vilagarcía de Arousa. 2012

Mostra musical, Vilagarcía de Arousa. 2014

Mostra musical, Vilagarcía de Arousa. 2016

Mostra musical. Vila Real 2018

Intercambio de escolares

Intercambio de escolares entre as cidades galegas e portuguesas do Eixo Atlántico

VILA REAL

15
16 JUNHO
17

11:30H.
22:00H.

ALAMEDA DE GRASSE

expocidades

MOSTRA DE TURISMO DAS CIDADES DO EIXO ATLÂNTICO

DOIS PAÍSES
UM DESTINO

Turismo

DOUS PAISES UN DESTINO

As medidas identificadas para o desenvolvemento económico tras a COVID-19 sinalaron o turismo como un dos ámbitos temáticos con maior repercusión. O Eixo Atlántico vén desenvolvendo desde hai unha década o concepto de turismo de fronteira identificado co slogan «dous países, un destino» que hoxe en día xa se estendeu por toda Europa. Este concepto reforzouse coa creación da rede EPICAH, que se concibiu a partir dun proxecto de Interreg Europe e que está composta por representantes de oito fronteiras europeas. Esta rede organizou en 2019 o Foro Europeo de Turismo na cidade portuguesa de Braga, e o Foro «Tourism at border regions: an economic strategy for peripheric regions» en Bruxelas, no que participaron responsables políticos e eurodiputados das oito fronteiras que integran o proxecto, así como representantes da Comisión Europea e do Comité das Rexións. Estes foros sinalaron a necesidade de dotar á Unión Europea dunha verdadeira política de turismo, outorgando a este sector un maior nivel institucional na Comisión como unha das principais conclusións. Na actualidade, como evolución do anterior e consecuencia do vivido por mor da pandemia da COVID-19, estase a identificar e deseñar o concepto de turismo de autor, como ferramenta para desenvolver un turismo de excelencia que respecte e preserve os valores culturais e o patrimonio, fronte ao turismo masivo e a súa repercusión negativa sobre a vida e a morfoloxía urbana das cidades.

Expocidades

O turismo non é só unha das grandes industrias da eurorrexión e, xa que logo, motor económico e de creación de emprego, senón tamén o principal instrumento de coñecemento e de eliminación de fronteiras inmateriais. En consecuencia, desde o primeiro momento o Eixo Atlántico asumiuno como unha das súas prioridades. O esquema é moi sinxelo: sete millóns de cidadáns, cun teito de 52 fins de semana anuais, supón un importantísimo nicho de mercado no ámbito do turismo de proximidade. Así naceu Expocidades, feira do turismo de proximidade, que xorde como unha experiencia piloto na primeira Capital da Cultura, en Vila Nova de Gaia. É tal o éxito da iniciativa que se segrega da Capital da Cultura e cobra vida propia. Edicións posteriores incorporan novidades importantes que aumentan o éxito da feira: encontros de blogueiros, mesas de contratación turística ou catas de viños son algunhas destas iniciativas que se reproducen cada dous anos.

De forma complementaria, cada dous anos tamén, o Eixo Atlántico edita unha guía de viaxes temáticas pola eurorrexión para descubrir e suxerir novas viaxes polas cidades do Eixo Atlántico con base na historia, na etnografía, na gastronomía e así ata cinco exemplares editados ata o momento. Na actualidade distribúense por cada edición máis de 60 000 exemplares en papel e un número superior en formato dixital.

Desde o 2016, uns 40 000 deses exemplares distribúense en colaboración con 7 grupos de comunicación, a través dos seus xornais, radios e televisións, nunha experiencia piloto do que se pretende que sexa, nun futuro próximo, a creación de produtos de comunicación conxuntos.

Lugo, 2013

Pontevedra, 2014

Viana do Castelo, 2015

Vila Real, 2017

Braga, 2019

Turismo de fronteira

Foro Internacional de Turismo de fronteira Europea. Braga, 2019

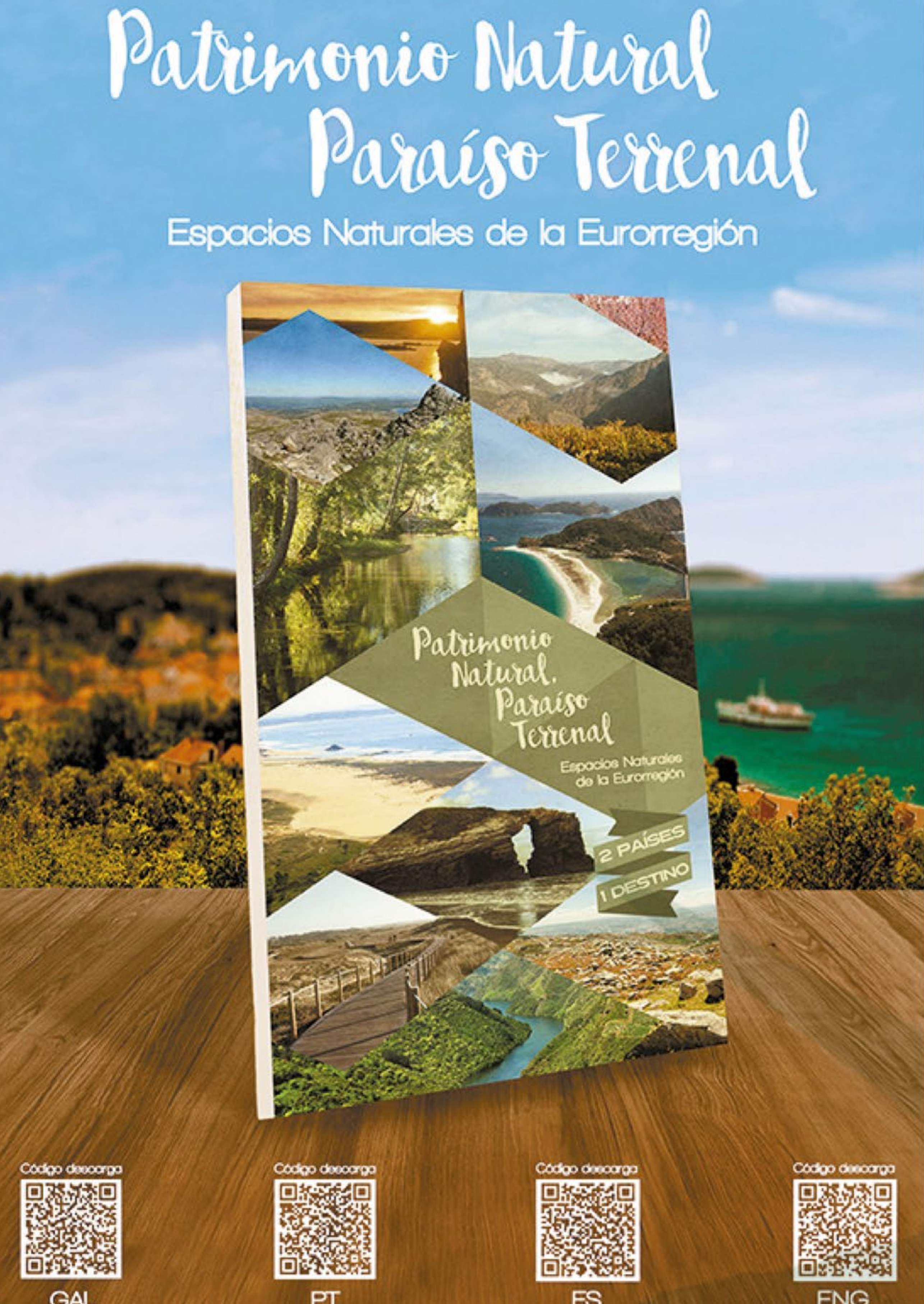
Patrimonio Natural
Paraíso Terrenal
Espacios Naturales de la Eurorregión
Patrimonio Natural. Paraíso Terrenal
Espacios Naturales de la Eurorregión
2 PAÍSES
1 DESTINO
Código descarga
GAL
Código descarga
PT
Código descarga
ES
Código descarga
ENG

Guías

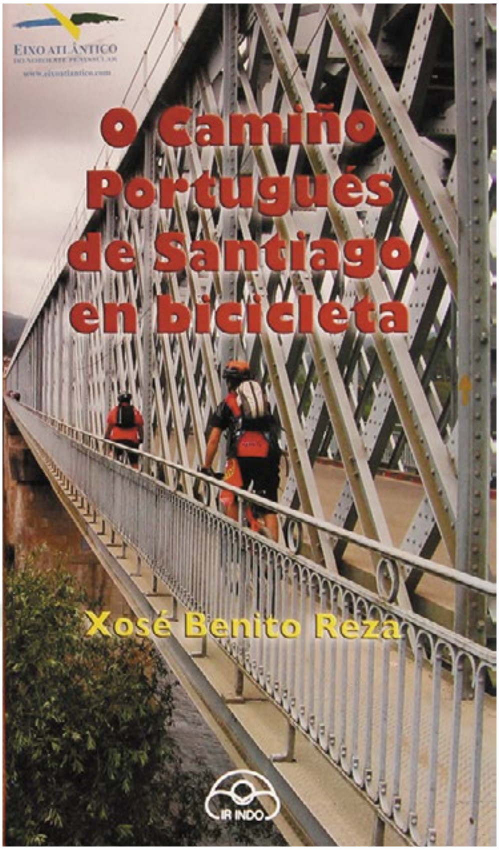
EIXO ATLÁNTICO
O Camiño Portugués de Santiago en bicicleta
Xosé Benito Reza
IR INDO

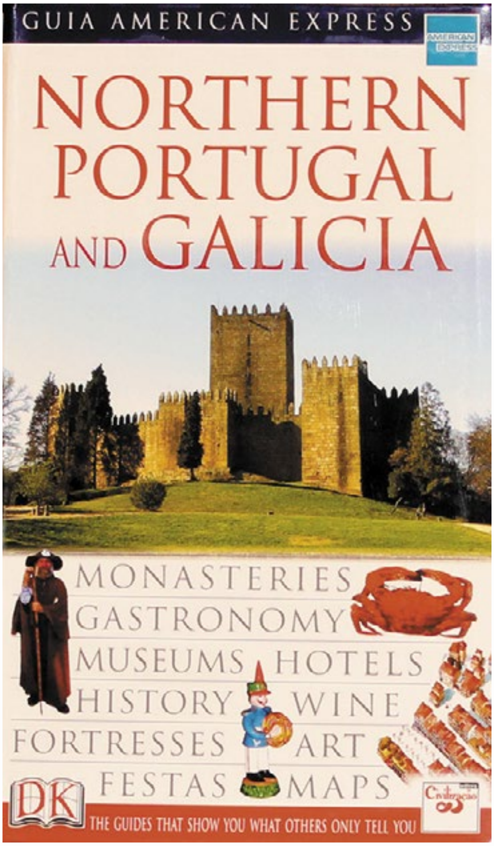
GUIA AMERICAN EXPRESS
NORTHERN PORTUGAL AND GALICIA
MONASTERIES
GASTRONOMY
MUSEUMS
HOTELS
HISTORY
WINE
FORTRESSES
ART
FESTAS
MAPS
DK
THE GUIDES THAT SHOW YOU WHAT OTHERS ONLY TELL YOU

GUIA
TERMAL
DO EIXO
ATLÂNTICO

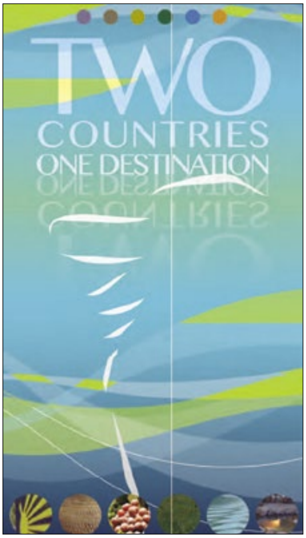
TWO
COUNTRIES
ONE DESTINATION

EDICIÓN ESPECIAL
XACOBEO 2010
El Camino conduce a más destinos
O Caminho que conduz a mais destinos
The Way leads to many destinations

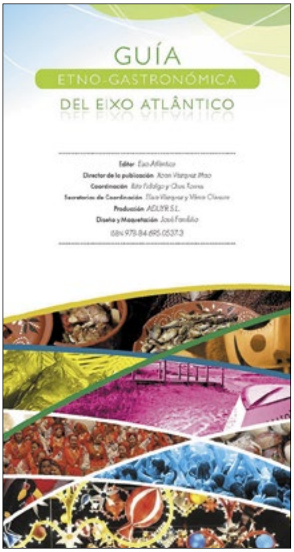
GUÍA
ETNO-GASTRONÓMICA
DEL EIXO ATLÂNTICO

DA GALLAECIA
À EURO-REGIÃO
ROTAS TURÍSTICAS DA NOSSA HISTÓRIA

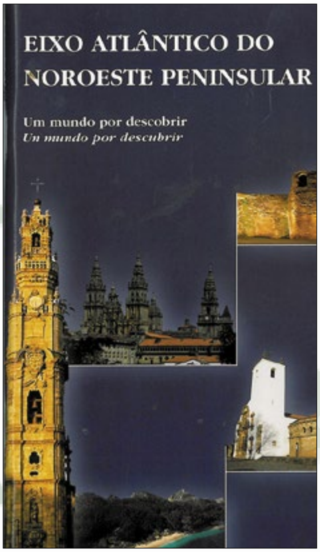
EIXO ATLÂNTICO DO
NOROESTE PENINSULAR
Um mundo por descobrir
Un mundo por descubrir

Tecendo o futuro

Espacios urbanos do Eixo Atlántico

A mellor mostra da implicación do Eixo Atlántico na vida das nosas cidades é o feito, inédito en Europa, de que unha rede de cidades poña o seu nome a espazos públicos da cidade. Seis cidades contan con espazos denominados Eixo Atlántico: Bragança foi a primeira, hai máis dunha década, en denominar Eixo Atlántico ao parque situado no corazón da cidade nova. Seguiulle Vila Nova de Gaia, que denominou Eixo Atlántico á praza situada na avenida da República, a 50 metros da Casa do Concello, onde está El Corte Inglés. Ourense denominou paseo do Eixo Atlántico ao paseo central do Xardín Botánico, principal parque da cidade. Despois veu Viana do Castelo, que denominou praza do Eixo Atlántico á praza onde converxen o paseo marítimo e a rúa principal que cruza o centro da cidade desde a estación de ferrocarril. Neste caso instalouse unha escultura do artista Xosé Luis Otero, nacido á beira do Limia galego, río que desemboca en Viana do Castelo (denominada Gallaecia). A escultura comparte colocación coa obra dos dous arquitectos portugueses recoñecidos cun premio Pritzker: Álvaro Siza (gañador en 1998) e Soto de Moura (gañador en 2011). En 2016 creouse a praza do Eixo Atlántico nunha arteria principal da cidade de Matosinhos. A última en incorporarse, en 2018, foi a praza do Eixo Atlántico en Braga, situada nas inmediacións da estación de ferrocarril.

Praza do Eixo Atlántico en Vila Nova de Gaia

Praza do EA en Matosinhos

Praza do EA en Braga

Praza do EA en Viana do Castelo

Parque EA en Bragança.

Comunicación

EIXO EN ABERTO

Web y twitter

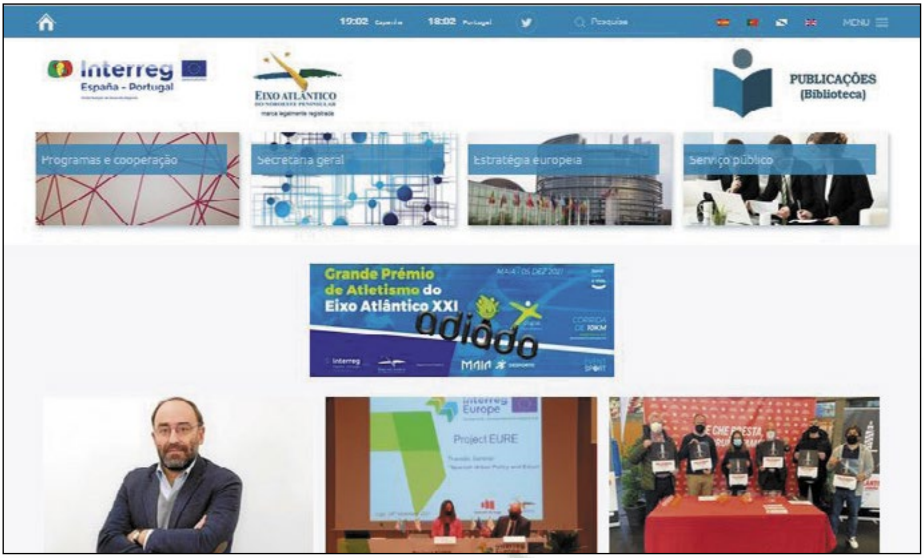

Programas en radio e televisión

A actualidade da eurorrexión nos medios. Programas mensuais en Radio Vigo (Cadena SER), Antena Minho e Televigo

Entrevista no programa Bos Días da TVG

Rádio Nova: o presidente e o secretario xeral do Eixo Atlántico, Ricardo Rio e Xoan Vázquez Mao, entrevistados na emisora Rádio Nova do Porto

A alcaldesa de Lugo e vicepresidenta do Eixo Atlántico canda o secretario xeral da entidade (Lara Méndez e Xoan Vázquez Mao), entrevistados en Radio Lugo, Cadena SER.

Onda Cero. La Brújula de Galicia

Entrevista na Radio Brigantia (Bragança)

Entrevista na RTP

Campañas de promoción de publicacións

EIXO ATLÁNTICO

O Eixo Atlántico lanza a primeira Axenda Urbana transfronteiriza

Trátase dunha ferramenta de planificación do crecemento das cidades

CONCHA GÓMEZ

Cidade virtual

Acceso coordinado

Por que unha axenda?

Plan para dúas décadas

Novo modelo de barrios

O primeiro ministro de Portugal, António Costa, participou no Congreso de Braga con motivo do 25 aniversario do Eixo Atlántico.

Interreg España - Portugal

Correio do Minho.pt

Interreg España - Portugal

EIXO ATLÂNTICO

EXPOCIDADES

expocidades

Mostra de Turismo das cidades do Eixo Atlântico

fórum TURISMO DE FRONTEIRA

4 de Outubro 2020 correiodominho.pt

Conferência de Presidentes do Eixo Atlântico

Interreg España - Portugal

EIXO ATLÂNTICO

Fernando González Laxe
Ex-presidente do Governo da Galiza

"Hoje 80% do comércio mundial faz-se pelo mar"

Carmen López
Mentora de projectos empreendedores

"Esta situação tornou-nos mais criativos e inovadoras"

correiodominho.pt 4 de Outubro 2020

Conferência de Presidentes do Eixo Atlântico

Interreg España - Portugal

EIXO ATLÂNTICO

RICARDO RIO
Presidente do Eixo Atlântico

"Os municípios devem ter um papel relevante"

Lara Méndez
Vice-presidente do Eixo Atlântico

"A sustentabilidade marca a nova transformação"

Seminarios de formación para xornalistas

Seminario «Europa para xornalistas da eurorrexión». Santiago de Compostela, 2010

Seminario «Europa para xornalistas da eurorrexión». O Porto, 2011

Visita de xornalistas ao Parlamento Europeo.
Bruxelas, 1997

Visita de xornalistas da eurorrexión ás institucións comunitarias. Bruxelas, 2014

Seminario Bruxelas, 2018

Foros

Xornal de Notícias

Correio do Minho

Presentación da serie de televisión "Eurorrexión século XXI". Santiago de Compostela. 2006.

Presentación da serie de televisión "Eurorrexión século XXI". Vila Nova de Gaia. 2006.

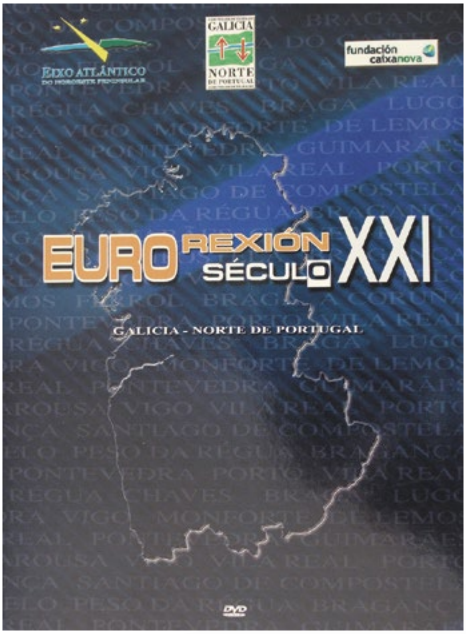
Eixo Atlántico do Noroeste Peninsular
GALICIA
NORTE DE PORTUGAL
fundación caixanova
EURO REXIÓN SÉCULO XXI
GALICIA - NORTE DE PORTUGAL
DVD

Sem Fronteiras
Uma viagem de norte a sul pela fronteira mais extensa, mais antiga e mais estável da União Europeia para conhecer os projectos Interreg que estão já a mudar a vida de muitos cidadãos.
Sin Fronteras
Un viaje de norte a sur por la frontera más extensa, antigua y estable de la Unión Europea para conocer los proyectos Interreg que están cambiando ya la vida de muchos ciudadanos.
Without Borders
A journey from north to south throughout the most extent. ancient and stable border of the European Union to identify the Interreg's projects that are already changing the life of several citizens.
IFDR
INTERREG III A
DVD

milladoiro
a quinta das Lágrimas

III Mostra Musical Vol. II
EIXO ATLANTICO

IV Mostra Musical Vol. I
EIXO ATLANTICO

Edición Especial
MOSTRA MUSICAL
EIXO ATLÂNTICO
Edição Especial

EIXO ATLÁNTICO
DO NOROESTE PENINSULAR

Medallas do Eixo

Manuel Fraga Iribarne, presidente da Xunta de Galicia. Vigo, 1996

Manuel Cordo Boullosa. Vigo, 1996

Ex Presidente da República de Portugal, Mario Soares. Vigo, 1996

Alcaldes das cidades Patrimonio da Humanidade da eurorrexión, 2003

Luís Braga da Cruz e o Couto Mixto representado polo seu presidente, Luis García Mañá. Santiago de Compostela, 2011

Manuel Pérez. Ourense, 2005

Luis Valente de Oliveira representado por Arlindo Cunha.
Ourense, 2005

Arlindo Cunha, Gerardo Fernádez Albor, Fernando González Laxe e Carlos Laje. A Coruña, 2013

Fernando Gomes e Júlio Fernandez Gayoso. Vila Nova de Gaia, 2007

Entrega das Medallas do EA presidida polo rei Felipe VI e o presidente da República de Portugal, Cavaco Silva, a José Palma Andrés, Carlos Beltrán e José Soeiro. A Coruña, 2015

Medallas de Ouro do EA, nos seus 25 anos de existencia, ao fundador do Eixo Atlántico e ex-alcalde do Porto Fernando Gomes; ao ex-director xeral de Política Exterior da Comisión Europea Eneko Landaburu; e ao ex-presidente da Comisión Europea Jacques Delors. Braga, 2017

ATLÁNTICO SEN FRONTEIRAS

Internacionalización

Desde 2017 e no contexto da conmemoración dos seus 25 anos, o Eixo Atlántico iniciou unha estratexia de internacionalización centrada na transferencia da axenda urbana sobre a que mostraran interese as fronteiras de Mercosur en misións que realizaron ao territorio do Eixo Atlántico. Así, en 2014, unha delegación do goberno do Brasil, na que participaba o prefeito de Bagé Luis Eduardo Colombo, entón presidente da Comisión de Municipios Transfronteirizos e vicepresidente da Asociación Brasileira de Municipios, realizou unha misión no territorio do Eixo Atlántico na que tivo a ocasión de coñecer os primeiros traballos de elaboración da axenda urbana. Como consecuencia desta viaxe, en 2017, invitouse ao secretario xeral do Eixo Atlántico á fronteira do Uruguai (Rivera) co Brasil (Santana do Livramento) para xuntarse con responsables políticos e coas universidades para analizar a posible transferencia da experiencia do Eixo Atlántico a aquel territorio. Nesta viaxe mantivo tamén un encontro en Buenos Aires co secretario de estado de fronteiras do goberno da Arxentina, Luis Green, sobre a mesma temática.

Posteriormente, en 2018, participou xunto con representantes da CM de Viana do Castelo nun programa de intercambio co municipio de São Leopoldo, o cal pertence á área metropolitana de Porto Alegre, no Brasil. Xa en 2019, o Eixo Atlántico impartiu un seminario de formación na fronteira da Arxentina (Posada) co Paraguai (Encarnación), para formar a responsables políticos, académicos e sociais sobre a elaboración dunha axenda urbana transfronteiriza para ese continuo urbano transfronteirizo.

Como resultado de todo este traballo, entre 2019 e 2020 o Eixo Atlántico presentou un primeiro proxecto por un importe de 1 millón de euros que se desenvolvería na cidade brasileira de Santana do Livramento, fronteiriza coa cidade uruguaia de Rivera, o cal se aprobou. Este proxecto contempla actuacións en materia de economía circular, integración social e xestión de residuos, así como a creación dunha oficina conxunta na fronteira e a elaboración dunha axenda urbana. No 2021, aprobáronse catro proxectos de intercambio promovidos polo Eixo Atlántico coas cidades de Braga, Maia, a Comunidade Intermunicipal de Tras os Montes, Lugo e Santiago, en conxunto con cidades do Canadá, Malaisia, o Xapón e a China, programa que se desenvolverá ao longo do 2022.

Xa en 2021, aprobáronse catro proxectos de intercambio promovidos polo Eixo Atlántico coas cidades de Braga, Maia, a Comunidade Intermunicipal de Tras os Montes, Lugo e Santiago, en conxunto con cidades do Canadá, Malaisia, o Xapón e a China, programa que se desenvolverá ao longo do 2022.

Rivera (Uruguay) 2017

Santana do libramento (Brasil) 2017

Reunión con Luis Green. Secretario de Estado de Fronteiras do Goberno de Arxentina (Bos Aires) 2017

Rivera (Uruguay) 2017

São Leopoldo (Brasil), 2018

O presidente da Asociación Brasileira de Municipios, Ary Vanazzi (segundo pola dereita), co presidente do Eixo Atlántico (Alfredo García), o vicepresidente da Cámara Municipal de Viana do Castelo (Vitor Lemos) e o secretario xeral do Eixo Atlántico (Xoán Vázquez Mao).
Santiago de Compostela, 2018

A delegación de São Leopoldo (Brasil) visita Viana do Castelo. 2018

Delegación do Goberno brasileiro encabezada pola secretaria de Desenvolvemento Rexional do Brasil, acompañada por altos representantes do Ministerio de Interior daquel país e do vicepresidente da Asociación de Municipios do Brasil, no Centro de Cooperación Policial e Aduaneira de Tui (CCPA). Tui, 2014

Delegación brasileira, formada por Adriana Melo Alves, da secretaría de Desenvolvimento Rexional (SDR), Walber Santana Santos, director do Departamento de Creación de Programas de Desenvolvimento Regional da SDR, Alex Jorge das Neves, asesor da Secretária Nacional de Segurança Pública, y Luís Eduardo Colombo dos Santos, prefecto de Bagé, do Estado do Rio Grande do Sul, visita a Eurocidade Chaves-Verín. 2014

A arte no Eixo Atlántico

GRABADO

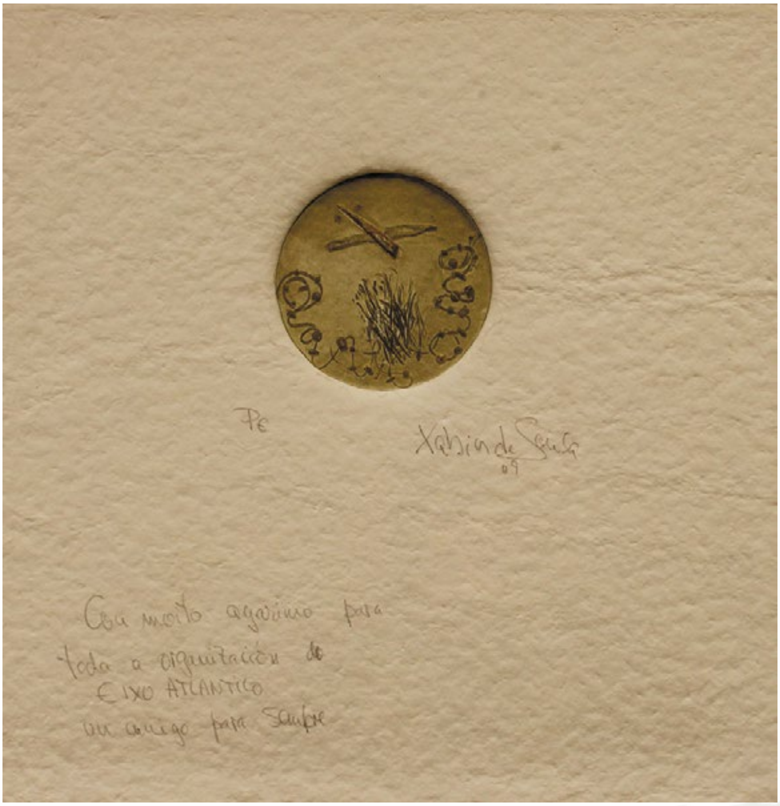

Cuño da Medalla de Ouro do Eixo Atlántico, de Xavier de Sousa.

CÓMIC

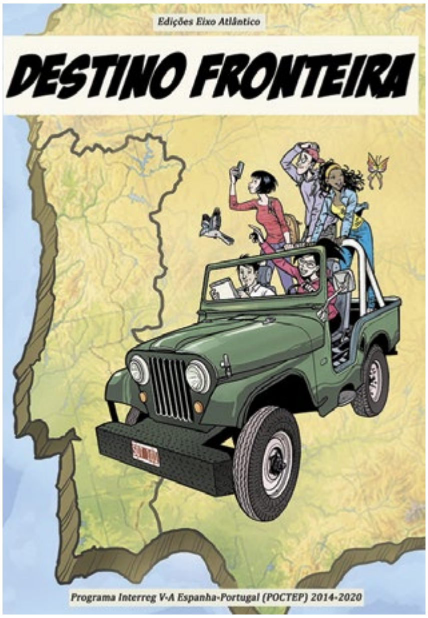
Edições Eixo Atlântico
DESTINO FRONTEIRA
Programa Interreg V-A Espanha-Portugal (POCTEP) 2014-2020

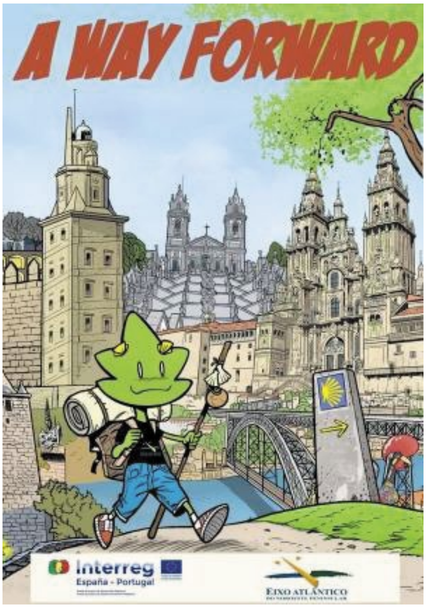
A WAY FORWARD
Interreg
España - Portugal
EIXO ATLÁNTICO

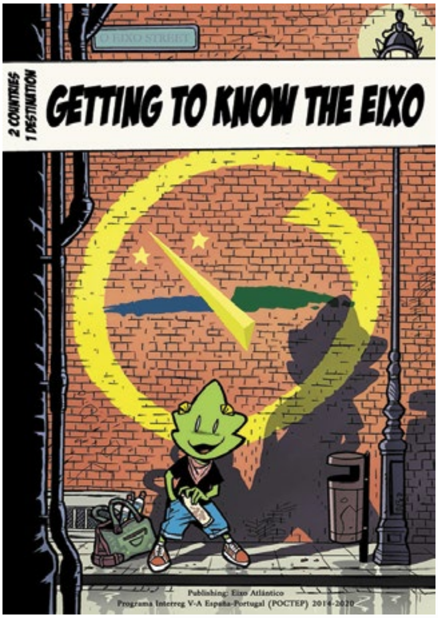
O EIXO STREET
2 COUNTRIES
1 DESTINATION
GETTING TO KNOW THE EIXO
Publishing: Eixo Atlántico
Programa Interreg V-A España-Portugal (POCTEP) 2014-2020

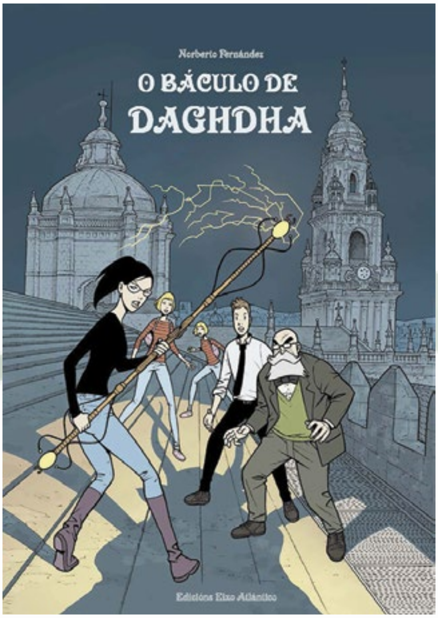
Norberto Fernández
O BÁCULO DE
DAGHDHA
Edicións Eixo Atlántico

CARTELERÍA

I ENCONTRO de
Antigüidades e Coleccionismo
da Eurorrexión
do
5 ó 10
de outubro
de 2015
Sede de Afundación
en A Coruña
Cantón Grande, 8, 15003 - A Coruña
HORARIOS:
Luns 5
de 17:00 a 21:00
Martes 6 a venres 9
de 11:00 a 21:00
Sábado 10
de 11:00 a 19:00
Sarria

LUGO
3 al 6
OCTUBRE
2013
expo
cidades
DOS PAISES, UN DESTINO
Concello de Lugo
EIXO ATLÁNTICO
XUNTA
DE GALICIA

DEPOIS DA MARCA, O REGRESSO AO MODELO
MUSEU NACIONAL DE CIÊNCIA E TECNOLOGIA
A CORUÑA, 23 E 24 DE OUTUBRO DE 2014
CI
DA
DE
séc
XXI
2020

Mostra Musical
"EIXO ATLÁNTICO"
Concello de Vilagarcía de Arousa

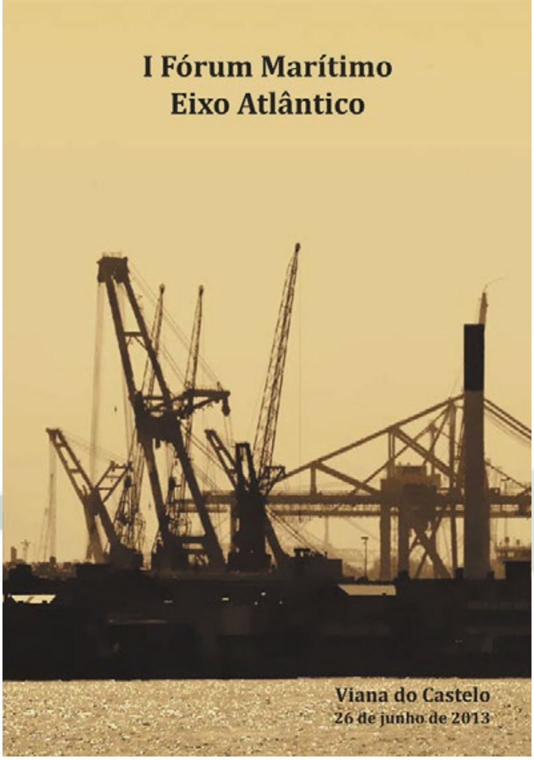
I Fórum Marítimo
Eixo Atlântico
Viana do Castelo
26 de junho de 2013

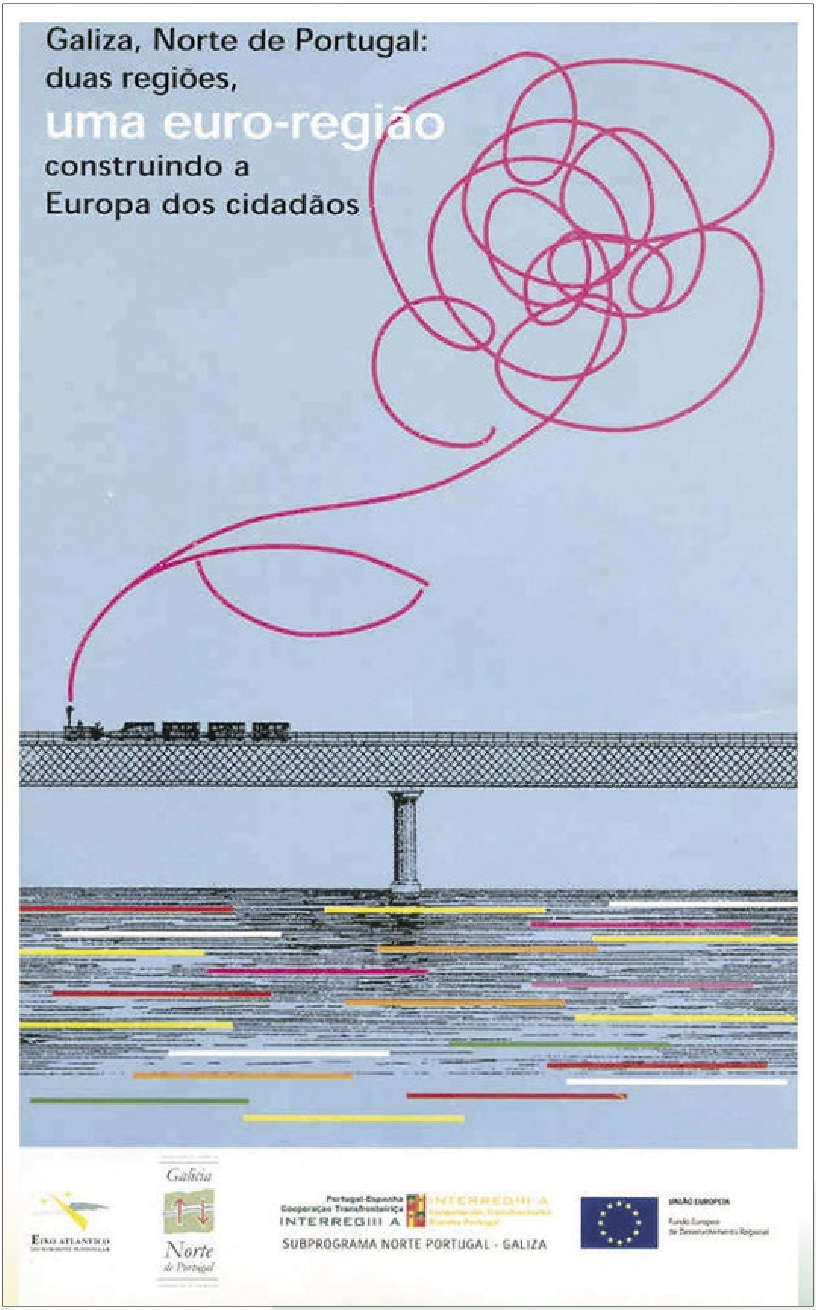
Galiza, Norte de Portugal:
duas regiões,
uma euro-região
construindo a
Europa dos cidadãos
Galicia
Norte
de Portugal
Portugal-Espanha
Cooperação Transfronteiriça
INTERREGIII A
SUBPROGRAMA NORTE PORTUGAL - GALIZA
UNIÃO EUROPEIA
Fundo Europeo
de Desenvolvimento Regional

PINTURA

Cuadro de Xosé Luis Otero Becerra para os 20 anos do Eixo Atlántico. 2012.

Cuadro de Xosé Luis Otero Becerra para os 25 anos do Eixo Atlántico. 2012.

Serigrafía de Xosé Luis Otero. 2017

Serigrafía de Xosé Luis Otero. 2015

ESCULTURA

Obra de José Manuel García, “Grangel”

Trofeo Mostra Musical. Obra de Manuel Romero.

Trofeo dos Xogos do Eixo de Vila Nova de Gaia.
Obra de Margarida Santos .

Escultura comemorativa dos 20 anos do Eixo Atlântico.
Obra de Xosé Luis Otero

ENCONTROS E DESENCONTROS IBÉRICOS

TRATADOS HISPANO-PORTUGUESES DESDE A IDADE MÉDIA

EUROPE AND THE SEA
VOCATION AND DIALOGUE

EUROPA Y EL MAR
VOCACIÓN Y DIÁLOGO

L'EUROPE ET LA MER
VOCATION ET DIALOGUE

A EUROPA E O MAR
VOCAÇÃO E DIÁLOGO

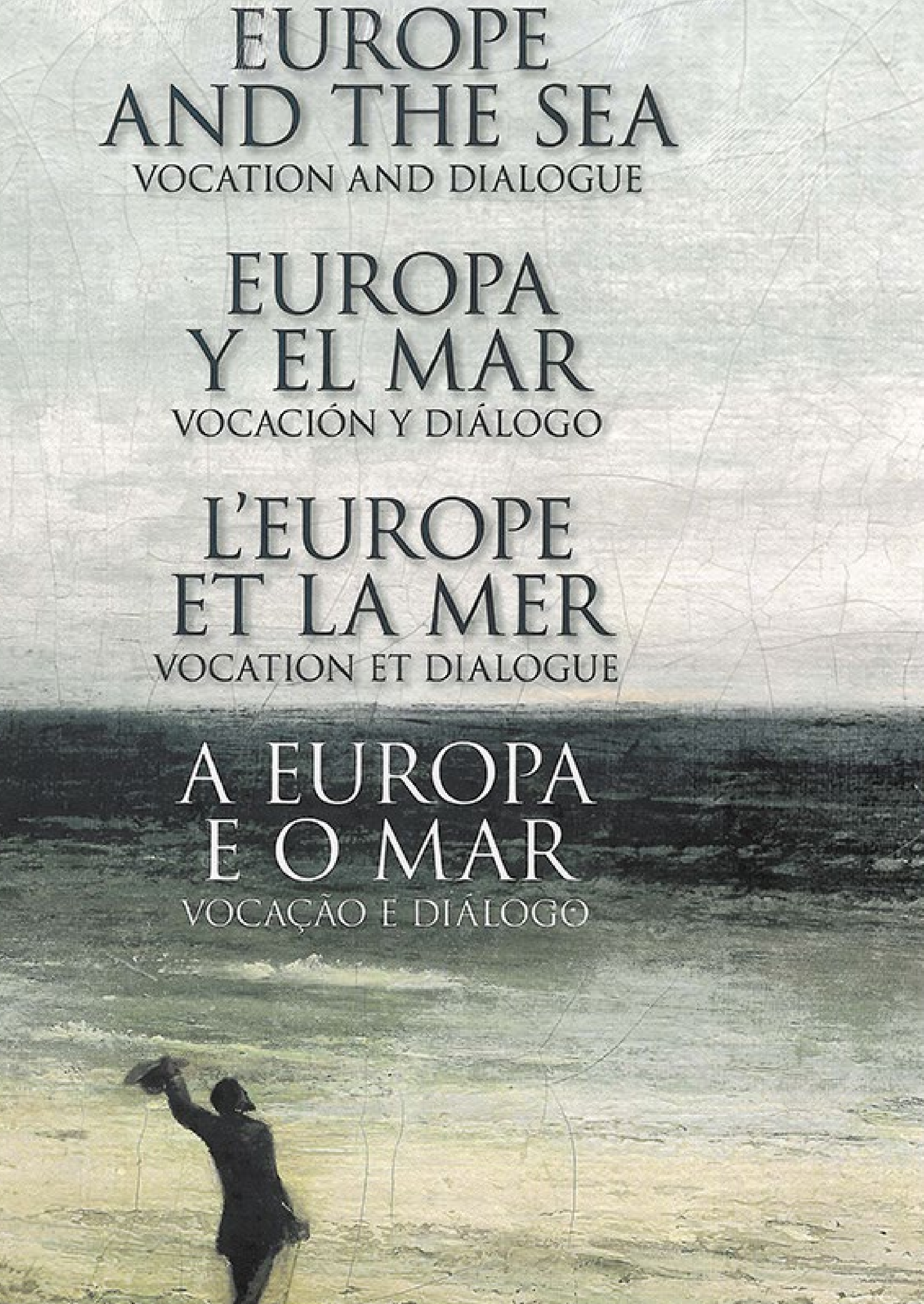

Publicacións singulares

En colaboración co IFDR portugués (Instituto Financeiro para o Desenvolvemento Rexional), e por iniciativa do seu presidente José Soeiro, en 2006 editouse o que probablemente sexa o libro de referencia máis importante no que se refire a relacións transfronteirizas: Encontros e desencontros. Este libro revisa a relación histórica entre España e Portugal a través do único instrumento obxectivo de análise: os tratados entre ambos os dous países. Esgotado hai anos, só é posible consultalo nalgunhas bibliotecas ou no propio Eixo Atlántico.

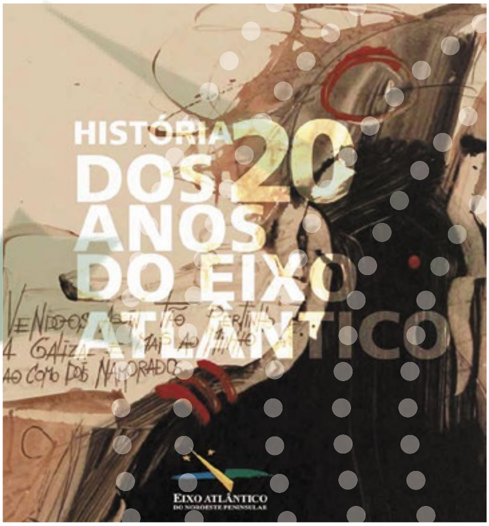

PROGRAMAS QUE NON TIVIERON CONTINUIDADE

Ao longo destas case tres décadas, tanto os nosos territorios como a propia Unión Europea experimentaron sucesivas e importantes transformacións. O cambio xeracional en moitas alcaldías comportou un cambio nas prioridades políticas. Por iso houbo programas cunha ampla implicación popular, que se manteñen ao longo destes anos, e outros que por diversas circunstancias foron desaparecendo, algúns deles despois de marcaren unha referencia no seu momento. Algúns destes programas desapareceron polo falecemento das persoas que, co seu entusiasmo, os facían posibles, implicando os colectivos que participaban neles. O factor humano sempre foi determinante no desenvolvemento da implicación social do Eixo Atlántico.

A continuación, podemos ver algúns dos programas que non tiveron continuidade.

Balonmán

Torneo balonmán. 2002

Voleibol praia

Torneo voleibol praia. Vila Nova de Gaia, 2009

Regata Eixo Atlântico. 1994

Automóbiles clásicos

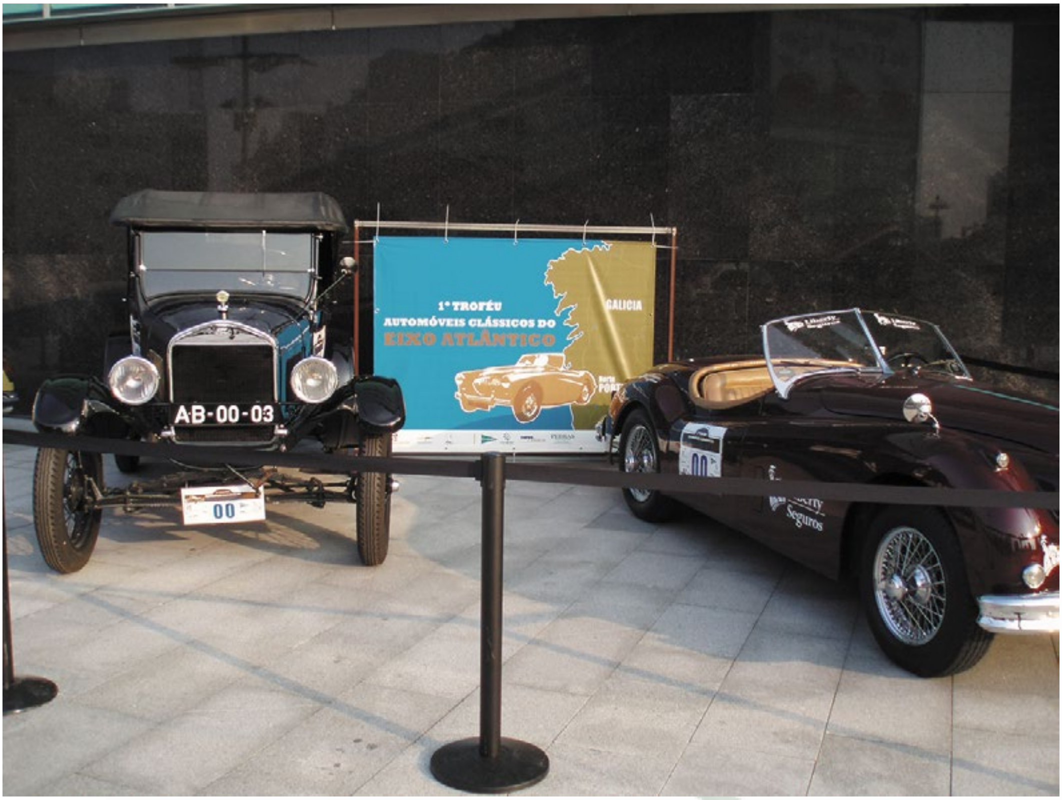

I Trofeo de automóviles clásicos. 2007.

Premios de narrativa

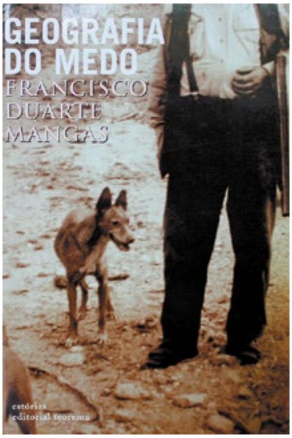

I Edición.

Francisco Duarte Mangas.

II Edición.

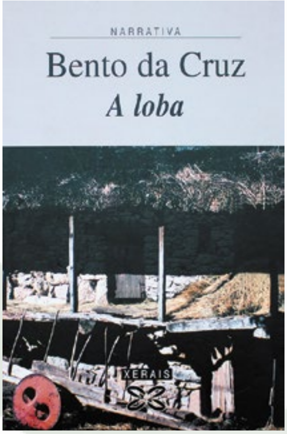

III Edición.

Bento da Cruz.

IV Edición.

Rui Herbon.

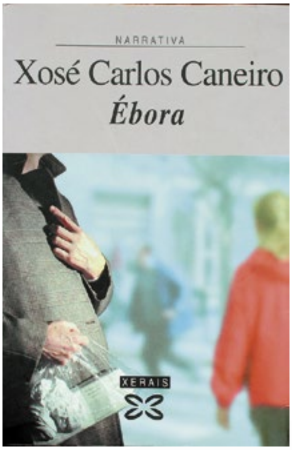

V Edición.

José Carlos Caneiro.

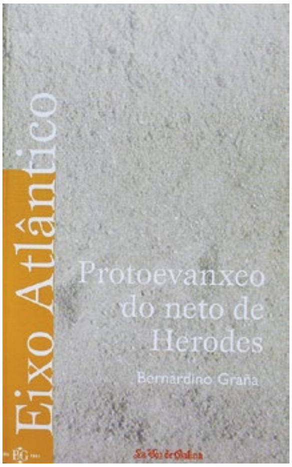

VI Edición.

ESTRUCTURA

ALCALDES DAS CIDADES DO EIXO ATLÁNTICO

Inés Rey
A CORUÑA

José Luís Gaspar Jorge
AMARANTE

Mário Lopes
BARCELOS

Ricardo Rio
BRAGA

Hernâni Dias
BRAGANÇA

Evencio Ferrero Rodríguez
CARBALLO

José Ramón Rioboo Castro
CULLEREDO

José Tomé
DEPUTACIÓN DE LUGO

Manuel Baltar
DEPUTACIÓN DE OURENSE

Ángel Mato
FERROL

Marco Martins
GONDOMAR

Domingos Bragança
GUIMARÃES

José Crespo
LALÍN

Lara Méndez
LUGO

Benjamim Rodrigues
MACEDO DE CAVALEIROS

António Silva Tiago
MAIA

Luísa Salgueiro
MATOSINHOS

Júlia Rodrigues
MIRANDELA

José Tomé
MONFORTE DE LEMOS

Marián Ferreiro
NARÓN

Alfredo García Rodríguez
O BARCO DE VALDEORRAS

Francisco Fumega
O CARBALLIÑO

Gonzalo Pérez Jácome
OURENSE

José Manuel Gonçalves
PESO DA RÉGUA

Cristina Fernández Dávila
PONTEAREAS

Miguel Anxo Fernández Lores
PONTEVEDRA

Rui Moreira
PORTO

Aires Henrique do Couto Pereira
PÓVOA DE VARZIM

Manuel Ruíz Rivas
RIVEIRA

Emídio Sousa
SANTA MARIA DA FEIRA

José Antonio Sánchez Bugallo
SANTIAGO DE COMPOSTELA

Claudio Garrido
SARRIA

José Manuel Pereira Ribeiro
VALONGO

Luís Nobre
VIANA DO CASTELO

Abel Caballero
VIGO

Alberto Varela
VILAGARCÍA DE AROUSA

Eduardo Vítor Rodrigues
VILA NOVA DE GAIA

Mário Passos
VILA NOVA DE FAMALICÃO

Rui Santos
VILA REAL

30 ANOS DO SISTEMA URBANO
30 ANOS
EIXO ATLÂNTICO
1992-2022

DEPARTAMENTO RELACIÓNS INTERNACIONAIS

EIXO ATLÁNTICO
DO NOROESTE PENINSULAR

DEPARTAMENTO ADMINISTRACIÓN E FINANZAS

DIRECTORA

AMAYA GARCÍA GONZÁLEZ

+34 986 480 616

@ finan@eixoatlantico.com

GABINETE DE COMUNICACIÓN

CHUS TORRES

+34 672 258 674

@ com@eixoatlantico.com

DIRECTORA

MARTA CABANAS CAL

+34 672 258 686

@ eu@eixoatlantico.com

SECRETARIO XERAL

XOÁN V. MAO

+34 699 303 329

@ sg@eixoatlantico.com

DEPARTAMENTO PROGRAMAS E COOPERACIÓN

DIRECTORA

RITA FIDALGO OITAVÉN

+34 622 051 302

@ pec@eixoatlantico.com

SEDE VIGO
Rúa Bolivia 4 · +34 986 480 616
36203 Vigo (Pontevedra) ESPAÑA

SEDE MAIA
Rúa Joaquim de Vasconcelos,168 · +351 22 201 99 37
Águas Santas (Maia) PORTUGAL

SISTEMA URBANO DAS CIDADES DO EIXO ATLÁNTICO